

Structuurvisie gemeente Grave 2025

**Vitale vestinggemeente
aan de Maas**

Deel B: Toelichting

28 januari 2013



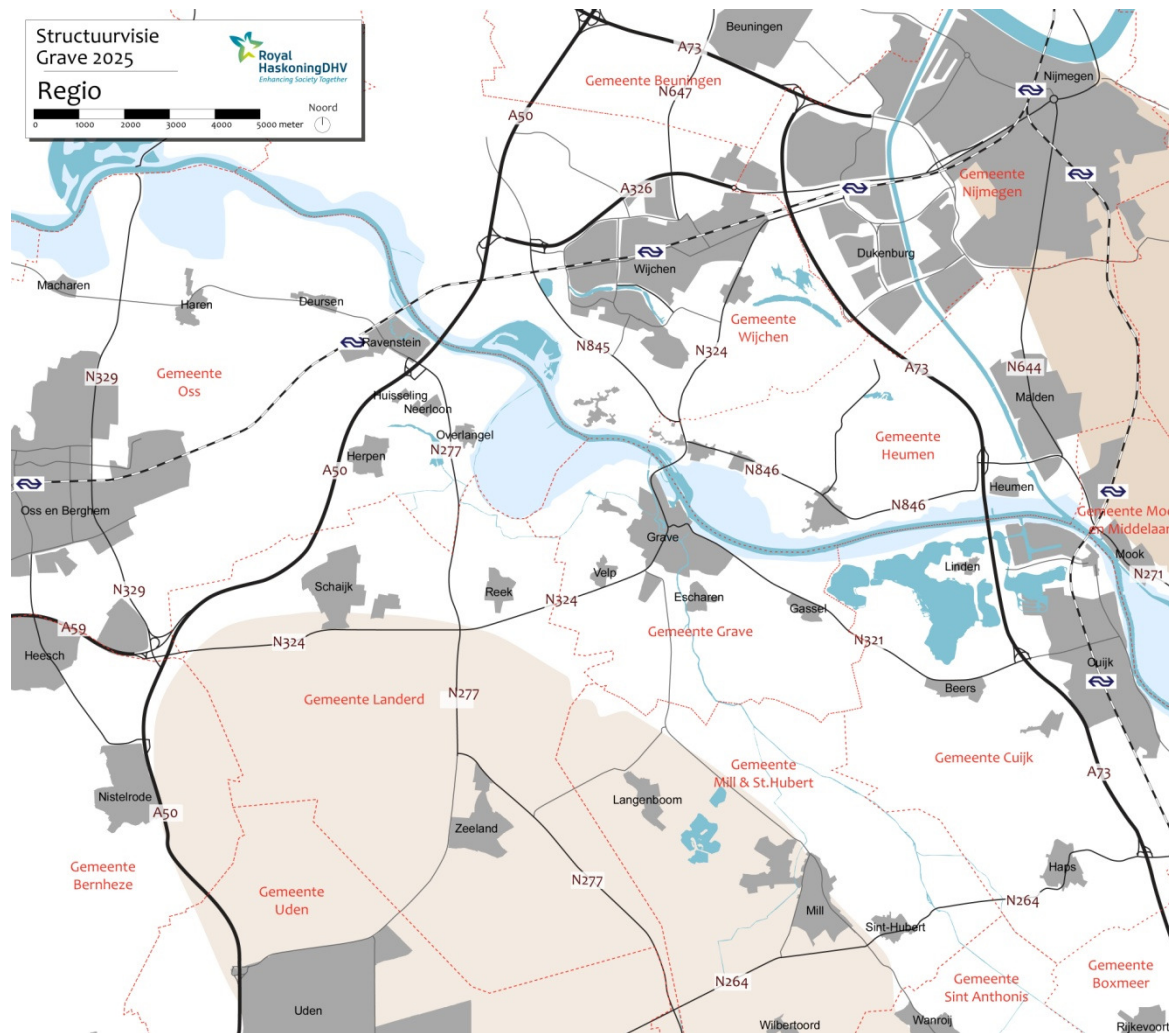
Inhoudsopgave

1.	Positionering van Grave in de regio	4
2.	Identiteit van Grave	5
3.	Geschiedenis	6
3.1	Grave stad	6
3.2	De kerkdorpen	8
3.3	Historische ontwikkeling van het landschap	8
3.4	Archeologie en cultuurhistorie	9
4.	Ruimtelijke en functionele hoofdstructuur.....	13
4.1	De historische binnenstad.....	14
4.2	De woonwijken	15
4.3	Het buitengebied en de kerkdorpen	16
4.4	De ondergrond van Grave	17
4.5	Landschappelijke eenheden	18
5.	Ruimtelijke beleidskaders.....	19
6.	Sociaal – economische structuur	22
6.1	Economische structuur en werkgelegenheid	22
6.2	Demografische ontwikkelingen en woningbouw	24
6.3	Detailhandel	26
6.4	Maatschappelijke voorzieningen	27

7.	Infrastructuur	29
8.	Natuur en water.....	30
9.	Milieuaspecten	32
10.	Vormvrije m.e.r.-beoordeling	34
10.1	Verplichting tot vormvrije m.e.r.-beoordeling.....	34
10.2	Kenmerken en omgeving van de structuurvisie	35
10.3	Kenmerken van de potentiële effecten	36
10.4	Conclusie	38
	Bronnen	39
	Bijlage 1: Sterkten, zwakten, kansen en bedreigingen	40

1. Positionering van Grave in de regio

Grave ligt aan de Maas, zuidwestelijk van Nijmegen op de grens van Brabant en Gelderland, niet ver van Noord – Limburg. De gemeente is sociaal-economisch vooral georiënteerd op Nijmegen, maar ook op Uden en Oss. Buurgemeenten zijn Landerd en Mill & Sint Hubert in het zuiden, Cuijk in het oosten en Oss in het westen. Aan de overzijde van de Maas liggen de gemeenten Heumen en Wijchen. De gemeente Grave telt 12.730 inwoners (per 1 januari 2012) heeft een oppervlakte van ca. 28 km².



Figuur 1: Grave in de regio

2. Identiteit van Grave

Historisch gezien heeft Grave altijd binnen verschillende invloedsferen gelegen. Op de grens van het Land van Cuijk aan de oostzijde, Gelre / Gelderland aan de noordkant en Brabant in het westen. Deze meerzijdige oriëntatie is ook vandaag nog te herkennen. Er wordt veel samengewerkt met de gemeenten van het Land van Cuijk, maar economisch zijn de banden met Uden / Oss in het westen en Nijmegen / Wijchen in het noorden zeker zo belangrijk. Op cultureel vlak heeft Cuijk aantrekkingskracht (schouwburg), terwijl veel Gravenaren ook naar Wijchen gaan om te winkelen.

De identiteit van Grave wordt sterk bepaald door haar historische karakter in een landelijke setting. Een oud vestingstadje aan de Maas met middeleeuwse straten en monumentale gebouwen. Met sfeer en beslotenheid in het centrum en de uitgestrektheid en openheid van de uiterwaarden er omheen. Rondom de binnenstad liggen woonwijken met allerlei typen eengezinswoningen en nauwelijks hoogbouw. Het is er goed en rustig wonen, met vrijwel alle voorzieningen vlakbij. In en rondom Grave is een groot aantal zorginstututen gevestigd, deels in monumentale panden. Bedrijven zijn vooral gevestigd op de kleinschalige terreinen Wisseveld en De Bons. De binnenstad van Grave kent relatief veel horeca en kleine en bijzondere winkels.

De kerkdorpen zijn hechte gemeenschappen waar de sociale banden sterk zijn. Velp en Escharen hebben door hun nabijheid een sterke oriëntatie op Grave, terwijl voor de inwoners van Gassel ook Cuijk vlakbij is. Het landschap rond de dorpen is afwisselend: kleinschalig met stukken bos en boerderijen op de zandgronden, uitgestrekte en open landbouwgebieden in de nattere delen.

Een gemeente met een rustig en landelijk karakter: wél bijzondere winkels, een mooi landschap van Maas en uiterwaarden en een monumentale uitstraling. Géén grootschalige bedrijventerrein of nieuwbouwwijken en nauwelijks hoogbouw. Het is er aangenaam en rustig wonen.

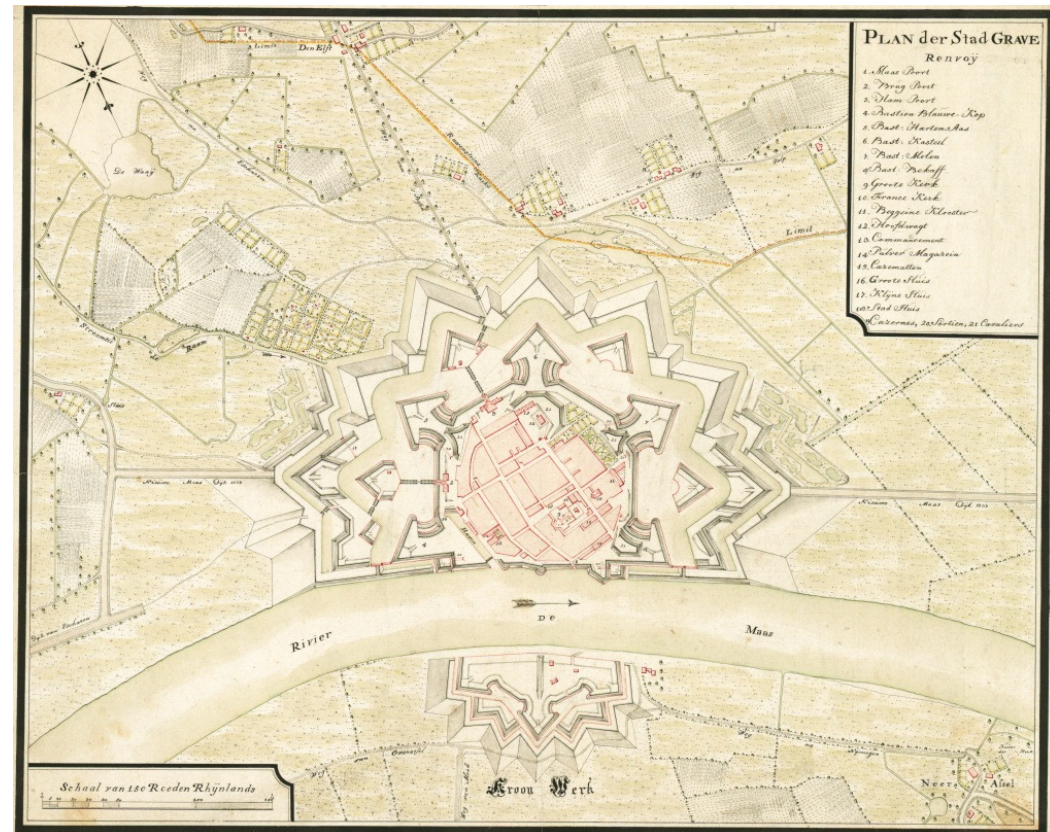


3. Geschiedenis

3.1 Grave stad

Grave werd gesticht op een natuurlijke hoogte aan de Maas. De burcht werd door de Heer van Cuijk opgericht in de 12e eeuw. Het was een logische plek omdat militaire verdediging met een gracht en inundatie hier goed mogelijk was. Bij de jaarlijkse overstromingen van de Maas lag Grave droog ten opzichte van de overstroomde ommelanden. Niet veel later groeide rond de burcht een nederzetting en werd een parochiekerk gebouwd. Rond 1300 werd de stad voor het eerst ommuurd, waarbij het kasteel binnen de muren was gelegen. Ook werd toen al de basis gelegd voor het huidige stratenpatroon.

Vanwege de ligging aan de Maas werd Grave een handelsstadje en in de 15e eeuw was er veel wolnijverheid. Later kwamen de brouwerijen op. Grave had al heel vroeg een gasthuis (1291) en een begijnhof dat later werd gesplitst in een begijnhof en klooster. Vanaf de tweede helft van de 16e eeuw kreeg de hervorming vaste voet, vanaf 1602 tot 1795 was het protestantisme er aan de macht. Maar de grote meerderheid van de bevolking bleef katholiek. In de 16e en 17e eeuw groeide het strategisch belang van Grave.



Figuur 2: Historische kaart van Grave

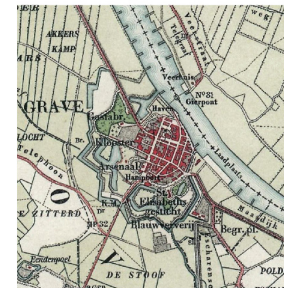
Vanaf het eind van de 16e eeuw werd de vesting aangepast en werd een haven aangelegd. Vervolgens werd Grave bezet door Spaanse troepen en twee keer heroverd. In 1672 volgde een bezetting door de Franse troepen, waarna de belegering en bevrijding van de stad ervoor zorgde dat de stad grotendeels werd verwoest. De stad werd langzaam heropgebouwd en de vestingwerken werden herbouwd en gemoderniseerd. Aan de overzijde van de Maas werd het 'kroonwerk' Coehoorn aangelegd. Met militaire barakken, kazernes en stallen had de stad een duidelijk militair karakter. Grave, Escharen en Gassel hoorden tot 1795 bestuurlijk bij het Land van Cuijk binnen het grotere geheel van Staats-Brabant. Velp hoorde onder het katholiek gebleven Land van Ravenstein dat werd bestuurd door een Duitse vorst.

In de relatief rustige 18e eeuw bloeide de handel weer op. Aan de ruimtelijke structuur van de stad veranderde weinig, totdat in 1874 de vesting van Grave werd opgeheven door de Vestingwet. Er worden twee uitbreidingsplannen vervaardigd. Voorlopig verandert er echter weinig aan de buitenkant van de stad. Er komt een 'stadswandeling', een voetpad, langs de vestinggracht. De binnengrachten worden gedicht, de wallen worden afgegraven, de bastions en de poorten (met uitzondering van de Hampoort) worden gesloopt. Er ontstaat zo een vlakke strook direct om Grave heen. Pas na de Tweede Wereldoorlog komt het tot uitbreidingen in de vorm van nieuwe wijken buiten de buitengracht. Als eersten ontstaan het Rode en Blauwe Dorp. Na 1929 wordt de Trompetterstraat de uitvalsweg naar de dan voltooide Maasbrug. In de jaren zestig krijgt het westelijk deel van de stad ten westen van de Hoofschestraat door de sloop van het blindeninstituut Sint Henricus een totaal andere aanzien. Aan de oostelijke kant worden delen van de Scheerestraat en de Oliestraat gesloopt. Maar dit deel van de stad blijft intact genoeg om in 1987 te worden aangewezen als beschermd stadsgezicht.

Grave 1868



Grave 1911



Grave 2011



Grave 1868



Grave 1911



Grave 2011



In oorsprong is Grave een min of meer ronde stad, omgeven met muren met muurtorens. De vesting is vaak ingenomen, aangepast en herzien, maar de laatste versie van de vesting is de meest karakteristieke. Om de huizen heen ligt dan een brede strook onbebouwd terrein uitlopend op drie bastions en twee halfbastions die vooruitsteken in een brede gracht met kunstmatige eilanden of ravelijnen. Heel die gracht is omgeven door een aarden wal met daarbuiten de omgeleide Raam. Die volgt het patroon van de ster-vormige wal en scheidt de stad van de omringende weilanden.

De vestingwerken worden rond het einde van de 19e eeuw gesloopt. Slechts enkele relict en fragmenten van de vesting blijven behouden. Daarnaast krijgen nieuwe, moderne functies zoals een begraafplaats, gesticht, klooster of gas-fabriek een plaats in de vrijgevallen ruimte.

De vorm van de vesting blijft herkenbaar in de stadsplattegrond, maar verliest zijn ruimtelijke betekenis. De zone van de vesting wordt een gefragmenteerd geheel.

Relicten die behouden blijven zijn de compacte stad, de Hampoort, het Arsenaal met bijbehorende kat, de noordelijke kazerne aan de Maas en de loop van de Raam.

Uitbreidingswijken worden gebouwd rondom de oude vesting. De wal en de oude gracht blijven relatief open maar vernippen. De provinciale weg wordt aangelegd door de vestingstructuur. Deels wordt er tegen de oude compacte stad aangebouwd. Karakteristieke bebouwing wordt veelal hergebruikt.

De aanpak is objectgericht en niet structuurgericht. Dit heeft tot gevolg dat de oude wal nu geen ruimtelijke betekenis meer heeft in de oriëntatie van de stad. De oude vesting is nu een moeilijk herkenbaar tussengebied in de stad met een reeks relict.

Figuur 3: Ontwikkeling van de Graafse vesting in de afgelopen 150 jaar

3.2 De kerkdorpen

Escharen

Al in de vroege Middeleeuwen was er bij Escharen een nederzetting, die heeft gefunctioneerd van ca. 700 tot 1300. Hier zijn waterputten, enkele gebouwen en een grafveld gevonden. Escharen lag (en ligt) relatief hoog op het zand, maar wordt omringd door gebieden die gevoelig zijn voor overstroming. In 1570 kreeg het dorp dan ook toestemming van het heemraadschap om een ringdijk aan te leggen. Bij de 20e eeuwse ruilverkaveling is deze dijk grotendeels uit het landschap verdwenen. In 1810 werd Escharen een zelfstandige gemeente, om in 1942 samen te gaan met Grave.

Gassel

Gassel ligt op dezelfde verhoging in het landschap als Escharen, maar dan aan de oostzijde. Ook hier is een nederzetting uit de vroege middeleeuwen gevonden. In de Middeleeuwen was het een kleine nederzetting met kapel die bij het Land van Cuijk hoorde. Ook Gassel werd in 1810 een afzonderlijke gemeente. In 1942 werd Gassel bij de gemeente Beers gevoegd. Deze gemeente werd in 1994 opgeheven, waarbij de kern Gassel werd toegevoegd aan Grave.

Oud en Nieuw Velp

Ook Velp ligt op een verhoging in het landschap, op een hoog Pleistoceen rivierterras. Het dorp Oud Velp met zijn akkerland was aan drie kanten door laag land omgeven. Al in de Middeleeuwen was hier een buurtschap met een kerk. Er lag een laat-middeleeuws kasteel met de naam Bronckhorst, waarvan alleen de kelders bewaard zijn gebleven (onder het huidige klooster). In 1810 werd Velp een zelfstandige gemeente, die in 1942 bij Grave werd gevoegd. Nieuw Velp is een jonger dorp, dat is gegroeid rond het klooster Mariëndaal dat in 1865 werd gesticht aan de doorgaande weg van Den Bosch naar Nijmegen. Tot die tijd stonden er in Nieuw Velp slechts enkele verspreide huizen.

3.3 Historische ontwikkeling van het landschap

Landschappelijk gezien ligt de gemeente Grave tussen het rivierlandschap van de Maas in het noorden en de Beerse Overlaat, een overstromingsgebied van de Maas, in het zuiden en westen. Zowel Grave als haar kerkdorpen zijn gelegen op de hoger gelegen zandgronden in dit gebied. De Peelhorst, in het zuidwesten, vormt de meest beeldbepalende overgang van het vroege overstromingsgebied van de Maas, naar de hoger gelegen zandgronden.

Akkerland breidde zich vanaf de middeleeuwen uit rondom de nederzettingen. Later werden door bedijking en het graven van sloten de lager gelegen broekgebieden ontgonnen. Door verbetering van ontwateringstechnieken en de uitvinding van kunstmest werd in de loop van de 19e eeuw vrijwel overal landbouw mogelijk. De laatste broekgebieden werden aan het agrarische areaal toegevoegd nadat de Beerse Overlaat werd afgesloten in 1942.

De hoger gelegen gebieden, grotendeels ten zuidwesten van het grondgebied van de gemeente Grave, bleven lange tijd 'woeste gronden' die ofwel veengebied waren, ofwel begroeid waren met heide. De veengebieden werden gebruikt om turf te steken (verwarming), de heidegebieden om vee (schapen) te laten grazen. Na ontginning werden deze gebieden bestemd voor landbouw, in de meest droge gebieden werd naaldbos geplant ten behoeve van hout voor de mijnbouw.

3.4 Archeologie en cultuurhistorie

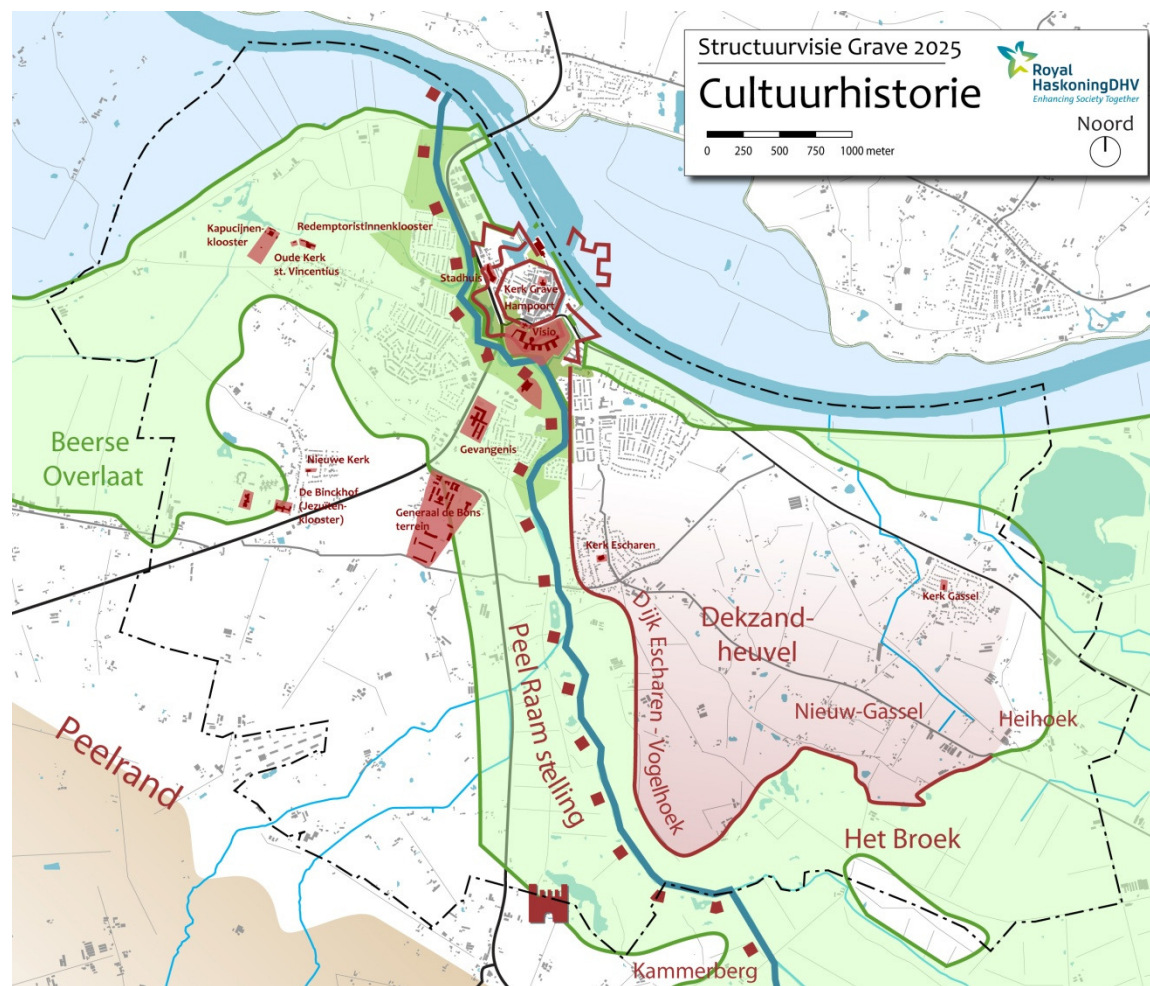
Het cultuurhistorisch erfgoed van de gemeente Grave bestaat uit zowel ondergrondse als bovengrondse elementen. Grave heeft samen met de buurgemeenten twee waarden- en verwachtingskaarten gemaakt:

- De archeologische waarden- en verwachtingenkaart, met daarop gebaseerd archeologisch beleid.
- De cultuurhistorische waardekaart, met daarop gebaseerde beleidsadviezen.
- Hiermee is een goed beeld ontstaan van de bekende en te verwachten cultuurhistorische waarden.

Archeologie

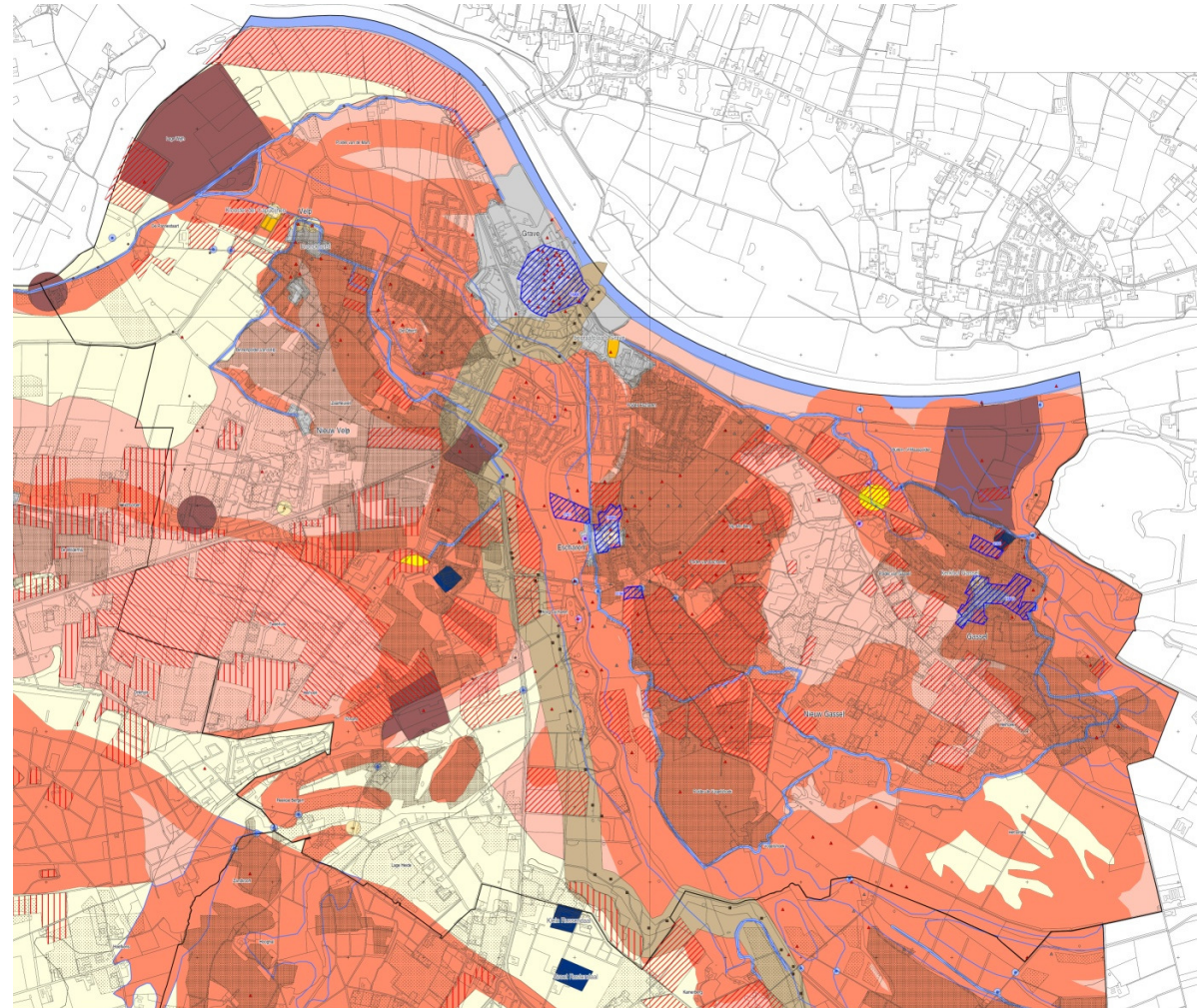
Conform het Verdrag van Malta dienen archeologische waarden volwaardig te worden meegewogen in de besluitvorming over ruimtelijke ontwikkelingen. Om inzicht te krijgen in de aanwezigheid van archeologische waarden is een verwachtingskaart opgesteld. Deze kaart bevat:

- Wettelijk beschermde archeologische monumenten.
- Gebieden van zeer hoge archeologische waarde en historisch geografische objecten.
- Gebieden van hoge archeologische waarde.
- Gebieden met een hoge archeologische verwachting.
- Gebieden met een middelhoge archeologische verwachting en na-oorlogse woonwijken en industriegebieden die in een gebied van hoge archeologische verwachting liggen.
- Gebieden met een lage archeologische verwachting.



Figuur 4: Kaart met cultuurhistorische elementen

In gebieden waar archeologische waarden worden verwacht dient bij ruimtelijke ontwikkelingen een archeologisch vooronderzoek plaats te vinden, waarna wordt bepaald of vervolgonderzoek nodig is.



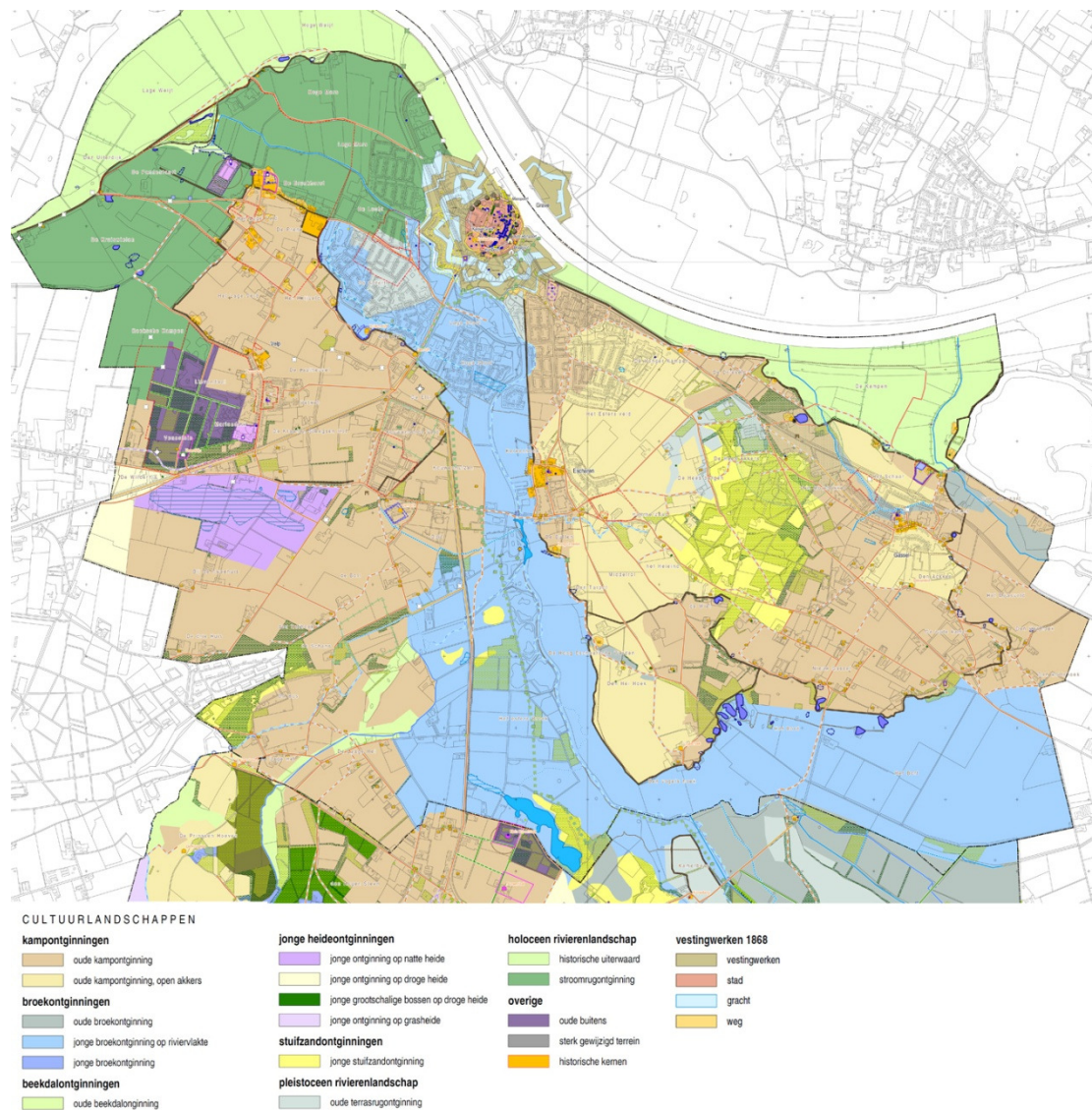
Figuur 5: Archeologische waardenkaart voor het grondgebied van de gemeente Grave

Cultuurhistorie

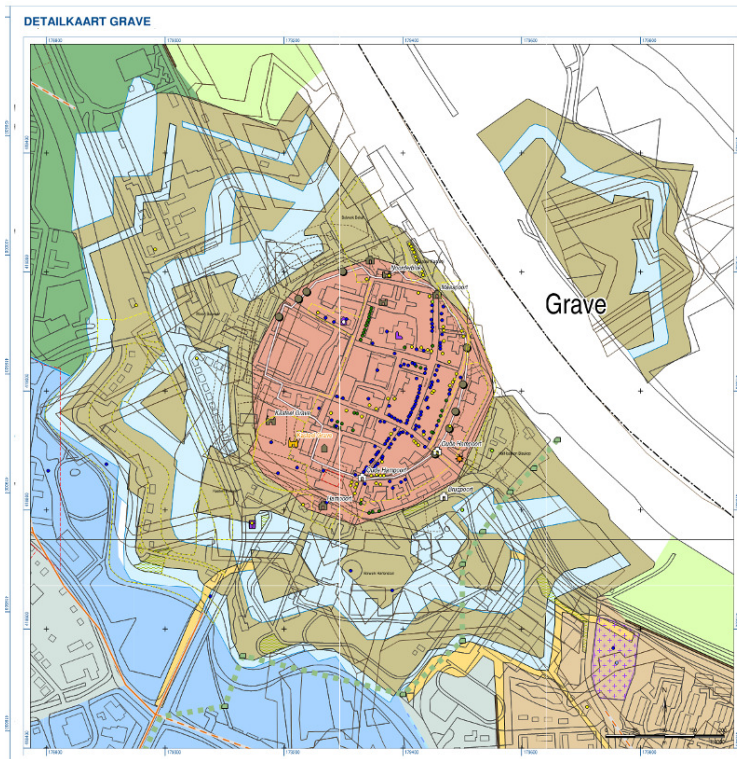
De bovengrondse cultuurhistorie is meer dan alleen de aangewezen beschermde monumenten en gezichten. Ook de landschapsstructuren, de geografie en de ontwikkelingsgeschiedenis zijn belangrijk voor de huidige situatie van de gemeente Grave. Voor een goed zicht hierop is een cultuurhistorische waardenkaart opgesteld, samen met buurgemeente Mill & St. Hubert.

Duidelijk herkenbaar is het stroomgebied van de Beerse Overlaat en de Raam en het hoger gelegen Eiland van Gassel. De detailkaart van de vestingstad Grave laat de bijna ronde binnenstad zien met de uitgebreidste situatie van de vestingwerken. Aan de overkant van de Maas is het kroonwerk de Coehoorn zichtbaar, behorend bij de verdedigingswerken van de stad Grave.

Het gehele historische gedeelte van de binnenstad van Grave is aangewezen als historisch stadsgezicht. Als begrenzing is gekozen voor de oude stad binnen de voormalige vestingwerken, met uitzondering van het westelijke deel waar door nieuwbouw de historische structuur niet meer aanwezig is. Doel van de aanwijzing is om de karakteristieke historische structuur en ruimtelijke kwaliteit van het gebied als zwaarwegend belang mee te nemen bij nieuwe ontwikkelingen. Voor de binnenstad is een beeldkwaliteitplan gemaakt, dat bijdraagt aan het vergroten van de ruimtelijke en architectonische kwaliteit. Het plan functioneert bovendien als welstandsnota.

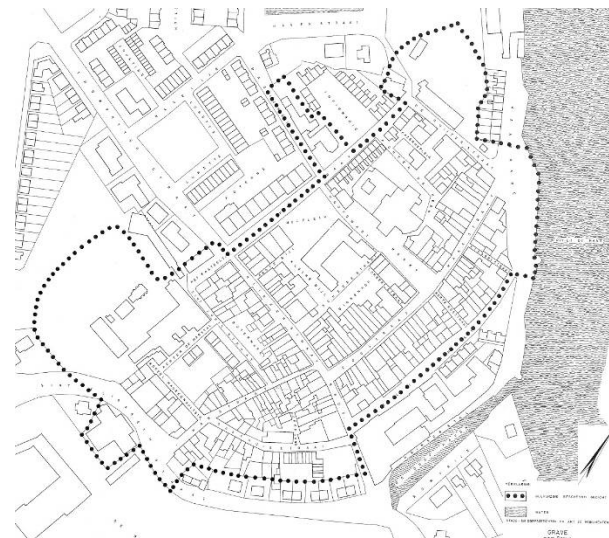


Figuur 6: Cultuurhistorische waardenkaart



Figuur 7: Uitsnede Grave vesting uit cultuurhistorische waardenkaart

Het Rode Dorp en het Blauwe Dorp zijn door de gemeente aangewezen als beschermd dorpsgezicht. Een aantal prominente gevelwanden in beide wijken heeft een hoge architectuurhistorische waarde. Reden is de voor de wederopbouwperiode karakteristieke stijl van de Delftse School, met zorgvuldige detaillering van huizen en woonblokken. Ook hebben enkele gevelwanden een hoge monumentale waarde vanwege het heldere contrast tussen de woningen in de Delftse School en de meer sobere moderne stijl van de jaren vijftig.



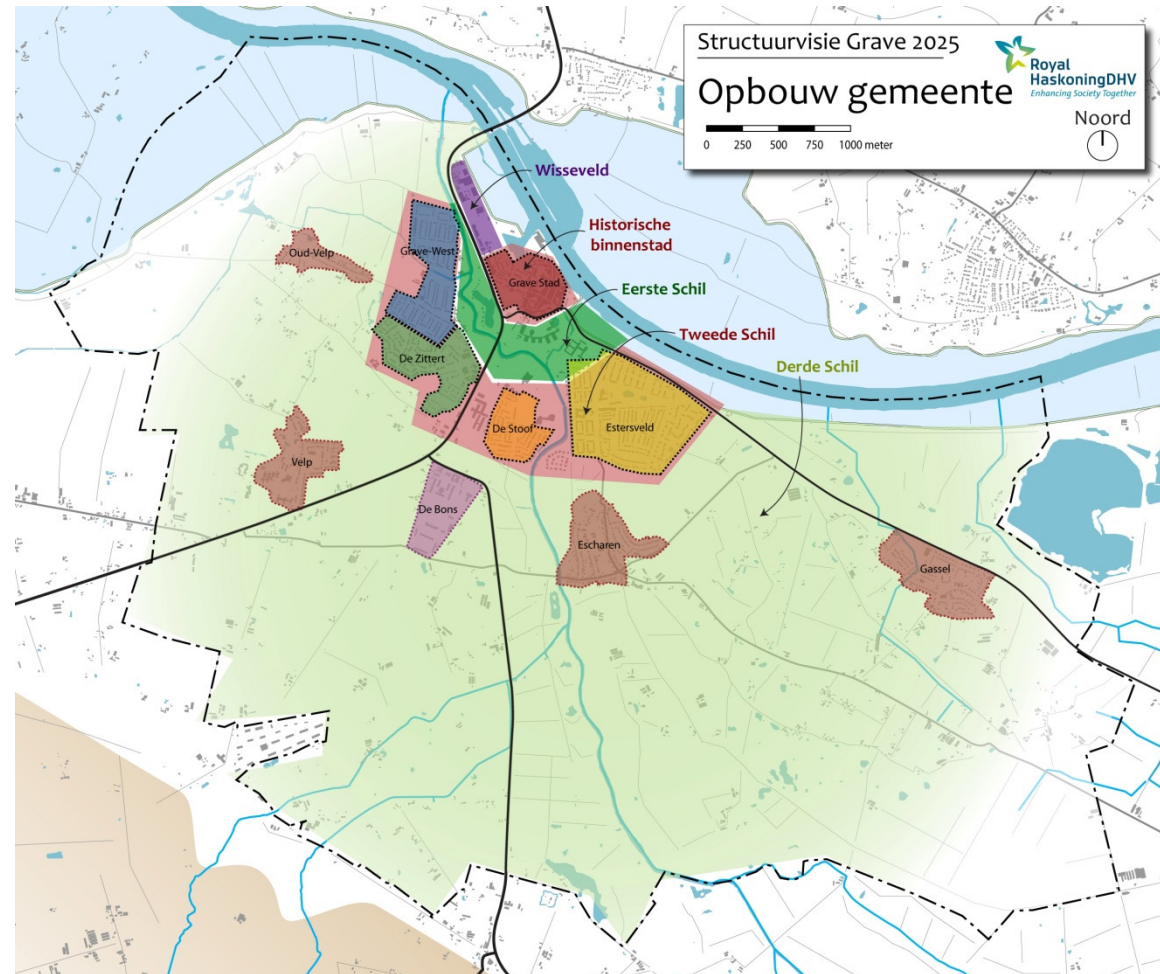
Figuur 8: Begrenzing beschermd stadsgezicht Grave vesting

Oud Velp is een beschermd dorpsgezicht vanwege de aanwezige cultuurhistorische waarden in de kern en de landschappelijke waarden daar omheen. Daarbij is gekeken naar landschap, stedenbouw, en de karakteristiek van de bebouwing. Een aantal historische wegen en wegstructuren gaat terug tot de (late) Middeleeuwen en ook het kleinschalige landschap is historisch belangrijk. Qua gebouwen zijn de middeleeuwse kerk, het Capucijnenklooster, het Redemptoristinnenklooster, de boerderij Basilius van Bruggelaan 1, een aantal woningen aan de Bronkhorstweg van grote cultuurhistorische waarde.

Op een kleiner schaalniveau is ook het ensemble Hogendijk 1 te Gassel een beschermd gebied. Een fraai voorbeeld van een boerderijcomplex markant gesitueerd aan de oude dijkweg in het landelijke rivierlandschap.

4. Ruimtelijke en functionele hoofdstructuur

De gemeente Grave bestaat uit de stad Grave en een uitgestrekt agrarisch buitengebied met daarin de kerkdorpen Escharen, Gassel en Velp. Grave zelf is de grootste kern, met een historische binnenstad waaromheen als losse scherven een aantal woonwijken en kerkdorpen zijn gegroepeerd. De Maas vormt een duidelijke natuurlijke grens aan de noordzijde van de stad. In deze paragraaf wordt de huidige ruimtelijke opbouw van de gemeente toegelicht.



Figuur 9: De opbouw van Grave met de historische stad en daaromheen de nieuwbouwwijken en kerkdorpen als scherven.

4.1 De historische binnenstad

Kloppend hart van Grave: de historische binnenstad

De kern van Grave is de historische binnenstad, een oud vestingstadje aan de Maas, met als hart de Markt. Een authentieke plek waar het verleden voelbaar is. De ligging aan de Maas en de overblijfselen van de vestingwerken dragen bij aan dit karakter. Grave past in een reeks van vestingsteden gelegen aan deze rivier, waaronder (in Brabant) Ravenstein, Heusden en Woudrichem. Allen hadden een functie als vestingstad, maakten onderdeel uit van de Zuiderwaterlinie en kennen een soortgelijke opzet. De Zuiderwaterlinie was een Nederlandse militaire verdedigingslinie uit de 16^e en 17^e eeuw, waarvan enkele gedeelten tot aan 1952 in gebruik zijn geweest. De linie bestond uit een lange aaneenschakeling van forten, vestingsteden en inundatiegebieden.



De binnenstad is het toeristisch recreatieve hart van Grave. De entree bevindt zich aan de N324 bij het gemeentehuis aan de Trompetterstraat en bij de St. Elisabethstaat aan de zuidzijde. Het oostelijke deel van de binnenstad kenmerkt zich door historische bebouwing en een inrichting van de openbare ruimte die hier qua sfeer en uitstraling bij aansluit. Het westelijke deel van de binnenstad is na de oorlog gebouwd en richt zich vooral op wonen. Opvallend is dat de historische binnenstad en de Maas nauwelijks een relatie met elkaar hebben.

Het merendeel van de voorzieningen voor de Gravenaren bevindt zich in de binnenstad: het gemeentehuis, de bibliotheek, een zorgcentrum, horeca en restaurants, supermarkten en andere detailhandel.

Rondom de binnenstad: de oude vestingwerken

Direct rondom de binnenstad zijn nog restanten van de oude omwalling te herkennen, vooral aan de westzijde, langs de Graafse Raam. Aan de zuid- en noordkant van de oude binnenstad zijn deze sporen uit het verleden minder goed te zien. Deze zone vormt het overgangsgebied tussen de binnenstad van Grave en de omliggende wijken. Een groen gebied met bosschages, grasvelden en bomenrijen die herinneren aan het schootsveld van de vesting. Ook de Graafse Raam draagt bij aan de kwaliteit van het gebied. Gelijktijdig is het gebied lastig toegankelijk voor wandelaars en fietsers en vormt het een barrière tussen het centrum en de omliggende woonwijken. Het gebied wordt doorsneden door infrastructuur: de N324 en de doorgaande weg (N321) naar Cuijk. Er bevinden zich ook verschillende stedelijke fragmenten: de woningen aan de G.W. Lovendaalsingel en de zorginstelling Visio.

4.2 De woonwijken

Buiten de zone van de vroegere vestingwerken is sinds de Tweede Wereldoorlog een aantal stadsuitbreidingen gerealiseerd. Elk van de uitbreidingen heeft kenmerken die typerend zijn voor de tijd waarin ze zijn gebouwd. We maken een onderscheid in Grave West, aan de westzijde van de N324, en Grave Oost aan de overzijde van deze provinciale weg.

Grave West

Grave West bestaat, van noord naar zuid, uit het woonwijkje 'de Mars', het 'rode dorp', het 'blauwe dorp' en de Zittert. Grave West heeft een aantal voorzieningen: de sportvelden en voetbalvelden van de Bikkelpark, basisscholen de Wegwijzer en de Raamdonk en het gemeenschapscentrum de Westhoek.

Het wijkje de Mars is gebouwd in de jaren '60 – '70. Het is rationeel opgezet met rechthoekige, gesloten bouwblokken. Het 'Rode Dorp' en het 'Blauwe Dorp' waren de eerste twee nieuwbouwwijken buiten de historische kern. De wijken, die direct na de oorlog zijn gebouwd, danken hun naam aan de kleur dakpannen die werd gebruikt. Beiden hebben de stedenbouwkundige opzet van een tuindorp. De kavels zijn relatief smal en diep, met kleine voortuinen aan de straat en een ruime achtertuin. Diverse plantsoenen en groenstroken zorgen voor een groene aanblik. Het Rode en Blauwe Dorp zijn gemeentelijk beschermde dorpsgezichten.

De Zittert is het zuidelijkste deel van Grave West. Er staan vooral eengezinswoningen die zijn gebouwd in de periode 1981 – 1990. Zittert is een voor die tijd typerende woonerfwijk met een kronkelig stratenpatroon. Centrale ontsluitingsweg is de Traverse, die dwars door de wijk loopt. De wijk heeft aan de rand van de wijk op een aantal plaatsen groenstroken en groenvoorzieningen. De Zittert zelf heeft geen voorzieningen, maar ligt vlakbij het stadscentrum.

Grave Oost

Grave Oost bestaat uit de wijken de Stoof en Estersveld. Ook hier bevinden zich een aantal voorzieningen: basisschool Hartenaas en de scholengemeenschap Merletcollege aan de Stoofweg. Hier liggen ook de brandweerkazerne, het sportcentrum met zwembad, de sporthal en het medisch centrum de Raampoort. Winkelvoorzieningen zijn te vinden in Estersveld.

De Stoof is de meest recente nieuwbouwwijk van Grave, gelegen aan de zuidzijde van de binnenstad. Het is een ruim opgezette wijk met voornamelijk eengezinswoningen. Zowel aan de randen als in het centrum van de wijk liggen groen en water. Estersveld is de grootste woonwijk van Grave, aan de oostzijde van de binnenstad. De wijk is eind jaren '60 gebouwd. Het hart van de wijk bestaat uit een grid van woonstraten, daaromheen liggen aan de randen van de wijk woonerven. Verspreid over de wijk liggen een aantal groengebieden, waarvan het centraal gelegen park de grootste is. Aan de westzijde loopt het riviertje de Raam. Centraal aan de wijk, aan de Essinklaan, ligt een klein winkelcentrum met supermarkt, basisschool de Sprankel en wijkcentrum Esterade.

4.3 Het buitengebied en de kerkdorpen

Grave heeft – naar omvang van de gemeente – een groot buitengebied. Het is een gevarieerd landelijk gebied met diverse, vooral agrarische functies. Hoewel de agrarische sector economisch van bescheiden omvang is, heeft zij een belangrijke rol als beheerder van het landschap. Het buitengebied kent een aantal deelgebieden met een eigen karakteristiek.

In het buitengebied liggen de dorpen Velp, Gassel en Escharen. Ruimtelijk gezien zijn het zelfstandige eenheden in het open landschap. Velp en Escharen hebben zich in de nabijheid van de stadskern ontwikkeld, terwijl Gassel bij een bosgebied op enige afstand ligt.

Velp

Het dorp Velp bestaat historisch gezien uit twee delen. Het noordelijke deel wordt ook wel ‘Oud Velp’ genoemd. Oud Velp is ontstaan rond het oude Vincentiuskerkje. Daar vlakbij liggen twee kloosters: het Redemptoristinnenklooster en het Emmausklooster. Beide kloosters vormen een ensemble samen met het kerkje. Verder bestaat de bebouwing vooral uit vrijstaande woningen. De nederzetting Oud Velp en een groot deel van het omliggende platteland zijn een gemeentelijk beschermd dorpsgezicht.

Het zuidelijke deel van Velp heet in de volksmond ook wel ‘Nieuw-Velp’. Nieuw-Velp is een stuk jonger en heeft zich ontwikkeld rond het klooster Mariëndaal. Hier is de Zorgresidentie gevestigd, die hulpverlening biedt aan ouderen met een zorg- of revalidatievraag. Ten oosten van Velp ligt de Generaal de Bonskazerne, waar een asielzoekerscentrum is gehuisvest. Op de locatie van het kazerneterrein is het bedrijvenpark de Bons volop in ontwikkeling.

Velp heeft 1740 inwoners, inclusief de bewoners van het asielzoekerscentrum. Qua voorzieningen zijn er een dorpshuis, basisschool, gezondheidscentrum, bakker, sportpark, een motel, kinderboerderij, twee horecagelegenheden en twee Bed & Breakfasts. Het dorp kent een actief verenigingsleven.

Gassel

Het dorp Gassel ligt op een relatief hoge zandrug in het rivierkleigebied. Het dorp heeft een historische structuur, waarbij de provinciale weg langs de noordzijde van het dorp loopt. De kerk en het Julianaplein vormen het centrum van Gassel. In het dorp staan vrijwel alleen vrijstaande en halfvrijstaande woningen. Verspreid over het dorp ligt een aantal bedrijven.

Gassel heeft 1195 inwoners. Qua voorzieningen zijn er een sportpark, een basisschool, een gemeenschapshuis, een dorps servicewinkel, een kapper en een Troefmarkt. Het dorp heeft een groot aantal verenigingen.



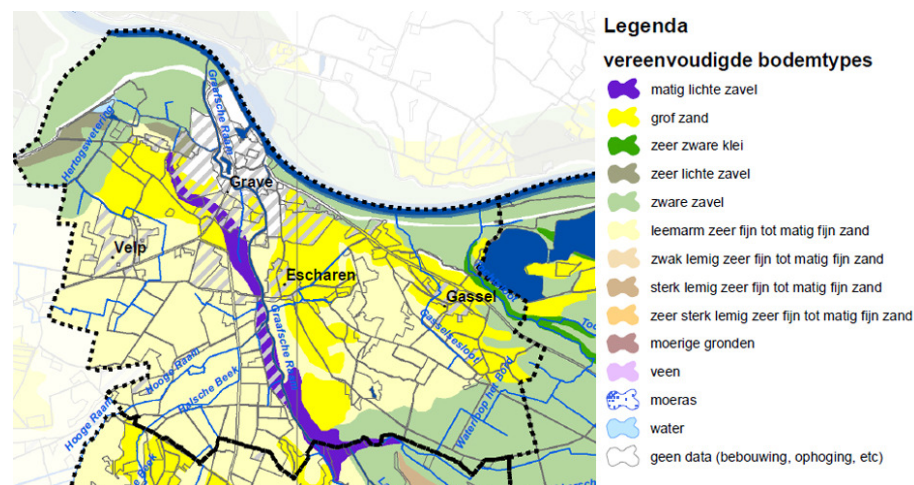
Escharen

Het dorp Escharen is ontstaan op de overgang van het dal van de Graafsche Raam naar de hoger gelegen esgronden. Het dorp is gegroeid als kleine nederzetting van enkele boerderijen rondom de kerk. In Escharen wonen 1140 mensen. Het dorp heeft een basisschool, dorpshuis, sportpark, café, kapper, fysiotherapiepraktijk, en een fietsenzaak.



4.4 De ondergrond van Grave

Al van oudsher is de ondergrond sturend voor de locaties waar ruimtelijke ontwikkelingen plaatsvinden. Stad Grave en de dorpskernen Gassel, Escharen en Oud Velp zijn allen op verhogingen in het landschap gelegen. Toen in de 20^e eeuw de technische mogelijkheden verbeterden, werd het ook mogelijk om in nattere gebieden en op minder draagkrachtige bodems te bouwen. Dit is dan ook gebeurd in de recenter ontwikkelde wijken rondom Grave stad. Naar de toekomst toe is het nodig om bij nieuwe ontwikkelingen rekening te houden met de bodemgesteldheid en de waterkundige situatie.



Figuur 10: Ondergrond van Grave (Uit: Waterplan Gemeente Grave, bijlage 5, 2009).

4.5 Landschappelijke eenheden

Meest bepalende landschappelijke elementen zijn de Maas met uiterwaarden, het beekdal van de Graafse Raam en de Peelhorst. De Peelhorst is een hoger gelegen gebied met zandgronden ten zuiden van de gemeente Grave.

De Maas en de uiterwaarden

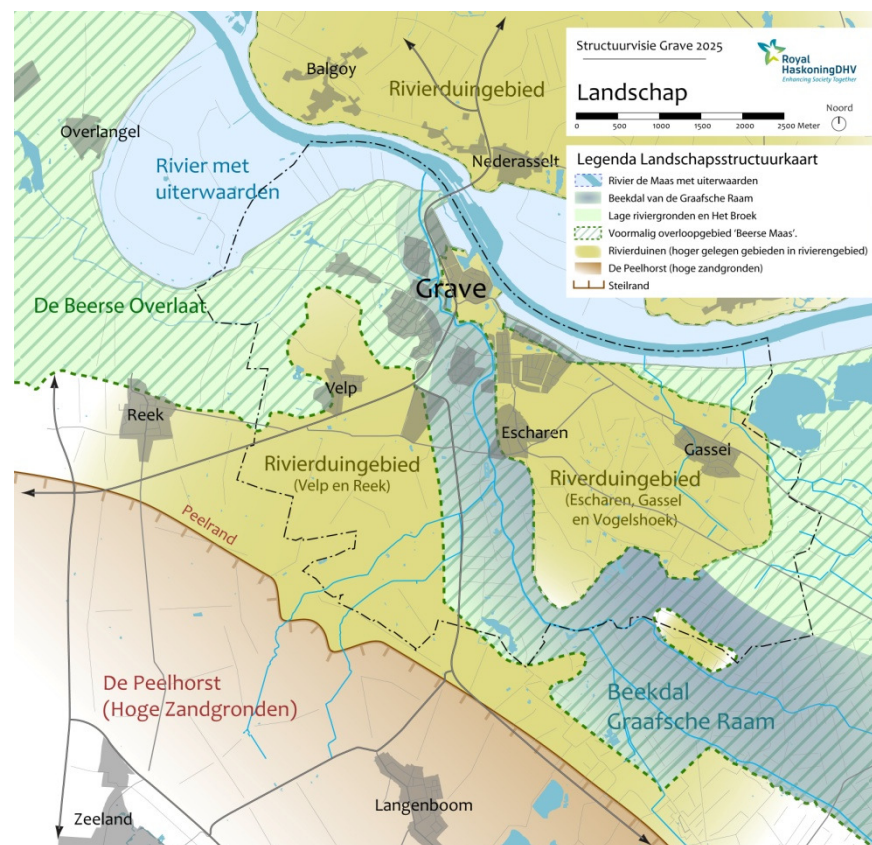
De uiterwaarden en de Maas zijn bepalend voor het beeld van de gemeente aan de noordzijde. Een gebied met een natuurlijk en open karakter, vrijwel zonder bebouwing. Aan de westzijde van de kern Grave liggen de uiterwaarden Lage Wijth en Hooge Wijth. Dit zijn zeer open gebieden met een agrarisch gebruik. Nog verder naar het westen, bij het buurtschap Keent, ligt een voormalige Maasmeander (buiten de gemeentegrenzen). Aan de oostzijde van Grave zijn de uiterwaarden zeer smal en ligt voornamelijk grasland. Een groot deel van de binnendijkse polders direct achter de dijk heeft eveneens een open karakter.

Rivierduingebied van Escharen, Gassel en Vogelshoek

Het rivierduingebied heeft een meer besloten karakter door de hogere ligging, kleine hoogteverschillen, bebouwing en een aantal stukken bos. De westzijde van het gebied bestaat voornamelijk uit bos met een aantal vennen en enkele agrarische percelen. Er is weinig bebouwing aanwezig. Het oostelijk deel is juist dichter bebouwd, met het dorp Gassel en de buurtschappen Nieuw-Gassel en Heihoek. Er is een sterk contrast met de open gebieden van Het Broek en Het Bord verder naar het zuiden.

Dal van de Graafse Raam, Het Broek en Het Bord

Het dal van de Graafse Raam heeft een halfopen tot open karakter en kent een tamelijk rechtlijnige opzet. De westelijke oever heeft een meer besloten karakter en bestaat uit bospercelen en weilanden. De oostzijde is juist open. Aan de noordkant wordt de Graafse Raam omsloten door de bebouwing van Grave, Escharen en de Generaal de Bonskazerne. Het Broek en Het Bord kennen een rechtlijnige verkaveling en een agrarisch gebruik. De wegen zijn recht en de verkaveling is regelmatig. Bebouwing ontbreekt nagenoeg, met alleen langs de rechte ontginningswegen enkele boerderijen.



Figuur 11: Landschapsstructuur

5. Ruimtelijke beleidskaders

Grave heeft bij het maken van haar ruimtelijk beleid te maken met de kaders vanuit hogere overheden. In dit hoofdstuk komen daarom de belangrijkste beleidskaders van regio, provincie en het Rijk aan bod.

Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte

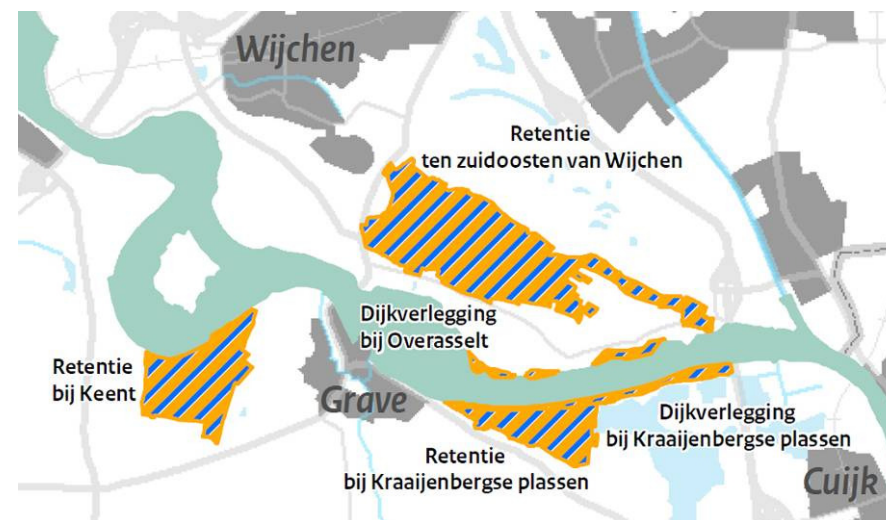
In 2012 heeft het Ministerie van Infrastructuur en Milieu de structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) vastgesteld. De structuurvisie stelt dat het roer om moet om Nederland concurrerend, bereikbaar en leefbaar te houden. Regelgeving moet gemaakt worden zo dicht mogelijk bij diegene die het aangaat. Het Ministerie laat dan ook meer over aan gemeenten en provincies. Taken op het vlak van verstedelijkingsbeleid, landschap en natuur worden voortaan aan de provincie gelaten.

Vanuit het Rijk is wel de 'ladder voor duurzame verstedelijking' van kracht geworden die zorgvuldig ruimtegebruik moet bevorderen. Deze ladder heeft als doel om zorgvuldig ruimtegebruik te stimuleren en overprogrammering op regionaal niveau te voorkomen. Bij elk nieuw ruimtelijk plan moet de verantwoordelijke overheid de volgende drie 'treden' van de ladder doorlopen:

1. Behoefte: voorziet de voorgenomen stedelijke ontwikkeling in een actuele regionale behoefte waarin nog niet elders in de regio is voorzien? Het kan zowel om een kwantitatieve als een kwalitatieve behoefte gaan.
2. Binnen- of buitenstedelijk: indien er sprake is van een actuele regionale behoefte, dan moet worden beoordeeld of deze in bestaand stedelijk gebied van de betreffende regio kan worden gerealiseerd, eventueel door benutting van beschikbare gronden, herontwikkeling of transformatie van bestaande locaties.
3. Bereikbaarheid met meerdere modaliteiten: indien gekozen moet worden voor een locatie buiten het stedelijk gebied, dan gaat de voorkeur uit naar een plek die (in de toekomst) bereikbaar is via verschillende vervoerswijzen.

Hoofddlijn van dit beleid is dus dat moet worden aangetoond dat een vraag naar een functie aanwezig is, en dat die vraag zoveel mogelijk binnen het bestaand stedelijk gebied wordt opgelost. Dit is vooral van belang bij de afweging van keuzes voor de woningbouwprogrammering in de structuurvisie van Grave.

Daarnaast is in het 'besluit algemene regels ruimtelijke ordening', behorende bij de SVIR, een aantal reserveringen voor waterretentiegebieden op de lange termijn opgenomen. Grave werkt mee aan het reserveren van deze ruimte als overlooph gebied. In het ruimtelijk beleid zal hier dan ook rekening mee worden gehouden.



Figuur 12: Reservering voor retentiegebieden op de lange termijn uit de SVIR.

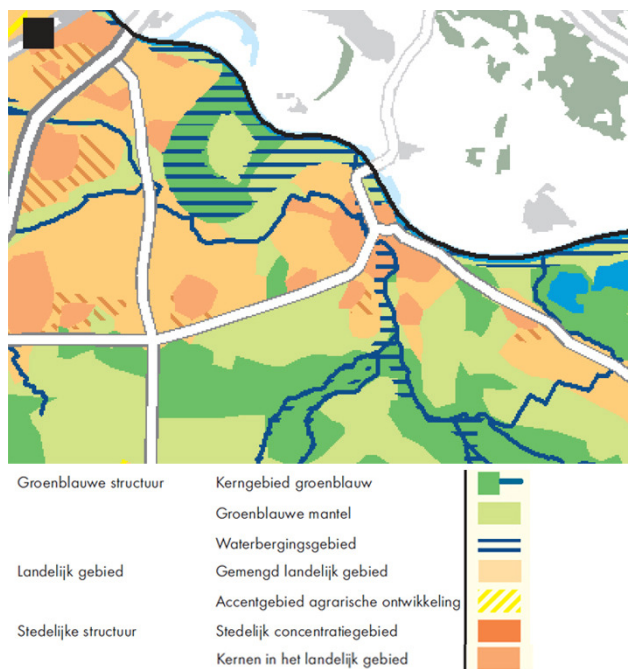
Het Deltaprogramma

Het Deltaprogramma bevat maatregelen om Nederland te beschermen tegen overstromingen en de zoetwatervoorziening op orde te houden. Het programma is gestart in 2010 en eindigt in 2014 met voorstellen aan kabinet en Tweede Kamer over aanpak, maatregelen en financiering. Dit zijn de zogenaamde 'Deltabeslissingen'. In voorbereiding hierop is een traject gestart waarin regio's en gemeenten een adviesrol hebben. Hiertoe zijn in oktober 2012 de 'regioprocessen' opgestart, om tot een goede inhoudelijke aanpak te maken en tot een goede samenwerking tussen partijen te komen. Hierin neemt de provincie Noord Brabant het initiatief. Grave ligt daarbij in de regio noordwest.

In het Deltaprogramma zijn drie hoofdstrategieën uitgewerkt om om te gaan met grotere rivierafvoeren:

- Strategie 1: Doe meer met dijken: dijkversterking door middel van verhoging en aanvullende maatregelen.
- Strategie 2: Ruimte voor de Rivier plus: maatregelen nemen waardoor de rivier meer ruimte krijgt.
- Strategie 3: Gebruik maken van de opties uit de 2e en 3e laag.

Het gaat dan om het doen van structurele fysieke ingrepen die de schade bij overstroming te beperken, of maatregelen op het vlak van ruimtelijke ordening / inrichting. De exacte uitwerking hiervan voor Grave moet nog plaatsvinden.

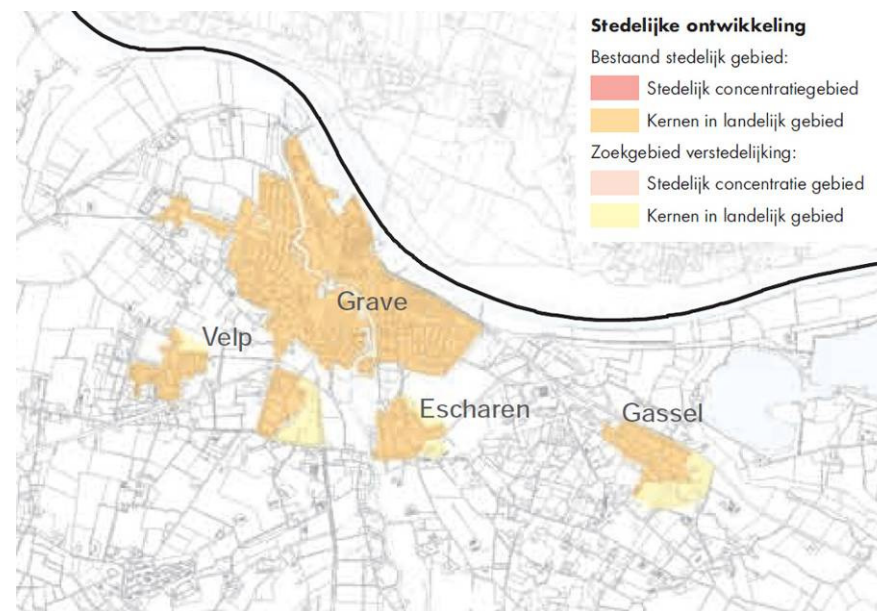


Figuur 13: Uitsnede van de 'structurenkaart' behorende bij de structuurvisie

Provinciale Structuurvisie Ruimtelijke Ordening

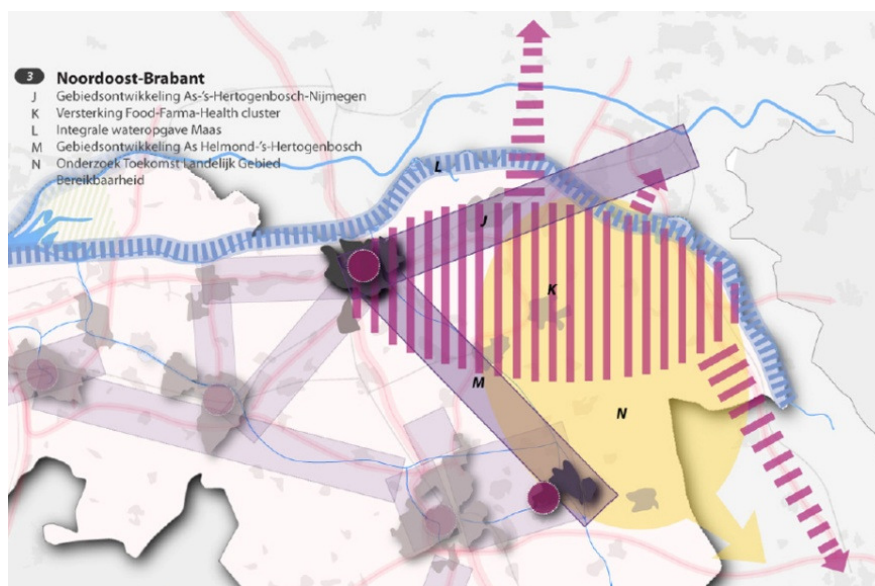
In 2011 heeft de provincie Noord Brabant een nieuwe structuurvisie voor haar grondgebied vastgesteld. In deze structuurvisie zijn 13 provinciale belangen genoemd waarvoor de provincie zich wil inzetten.

Voor de gemeente Grave is vooral het doel 'multifunctioneel landelijk gebied' van belang, waar de provincie kiest 'voor een integrale aanpak van de opgaven'. Voor de provincie is hier een 'multifunctioneel gebruik van het landelijk gebied' het uitgangspunt. In de kernen van het landelijk gebied dient de lokale behoefte voor wonen, werken en voorzieningen wordt opgevangen. Hierover dienen in regionaal verband afspraken te worden gemaakt. In Grave is dit gebeurd met het opstellen van de regionale woonvisie Land van Cuijk en met regionale afspraken over de realisatie van bedrijventerreinen. Op de structurenkaart (zie uitsnede) zijn rondom Grave stad tevens 'gemengd landelijke gebieden' te zien, waar agrarische functies worden uitgeoefend in samenhang met andere functies.



Figuur 14: Uitsnede 'stedelijke ontwikkelingkaart' uit de provinciale structuurvisie

In de Verordening Ruimte, behorend bij de provinciale structuurvisie, is daarnaast een kaart aangegeven met de zoekgebieden voor verstedelijking binnen Brabant. Dit kaartbeeld geeft weer waar zoekgebieden liggen voor de ontwikkeling van woningbouw en bedrijvigheid. Voor Grave zijn hierop kleine gebieden aangegeven aan de noordkant van Velp, de oostkant van bedrijventerrein de Bons, de zuidoostkant van Escharen en de zuidoostkant van Gassel (zie kaartbeeld).



Figuur 15: Projecten in de gebiedsagenda noord-oost Brabant

Gebiedsagenda noord-oost Brabant

Deze gebiedsagenda bevat de ruimtelijke agenda van de samenwerkende overheden in noord-oost Brabant. Doel is om de ruimtelijke investeringen van het Rijk en van de regionale partijen goed op elkaar af te stemmen. Daarbij wordt gekeken naar de thema's verstedelijking, mobiliteit, water, natuur en landschap. De opgave voor Noord-oost Brabant is vertaald in zes programma's:

- Het afstemmen van woon- en werklocaties binnen de 'gebiedsontwikkeling as 's Hertogenbosch – Nijmegen'.

- Samenwerking tussen overheid, ondernemers en onderwijs bij het ontwikkelen van kennisintensieve bedrijvigheid in het Food-Farma-Health cluster.
- De waterveiligheid rondom de Maas en Waal in combinatie met recreatie, havenontwikkeling, cultuurhistorie, transport en natuurontwikkeling.
- Verbetering van de N279 en aangrenzende gebiedsontwikkeling tussen Helmond en 's Hertogenbosch.
- De ontwikkeling van een vitaal landelijk gebied in samenhang met de veranderende landbouw in Oost-Brabant.
- De opgave om te komen tot een robuuste infrastructuur per spoor, weg en over water; zowel binnen de regio als naar omliggende regio's.

Voor Grave is vooral de waterveiligheid rondom de Maas van belang, in combinatie met recreatie, natuur en mogelijke havenontwikkeling.

Strategische visie Land van Cuijk

Deze strategische visie sluit inhoudelijk nauw aan bij de gebiedsagenda van noord-oost Brabant. In de visie zetten de gemeentes van het Land van Cuijk de koers uit voor de toekomst. Wens is om te komen tot een economisch sterke, bedrijvige en aantrekkelijke regio. Daarbij gaat het om het bijdragen aan de innovatieve, duurzame kennisregio Brabant, toerisme en recreatie als economische trekker en het werken aan een optimaal leef- en vestigingsklimaat. De uitvoeringsagenda van de visie kent vijf thema's, die nader zullen worden uitgewerkt:

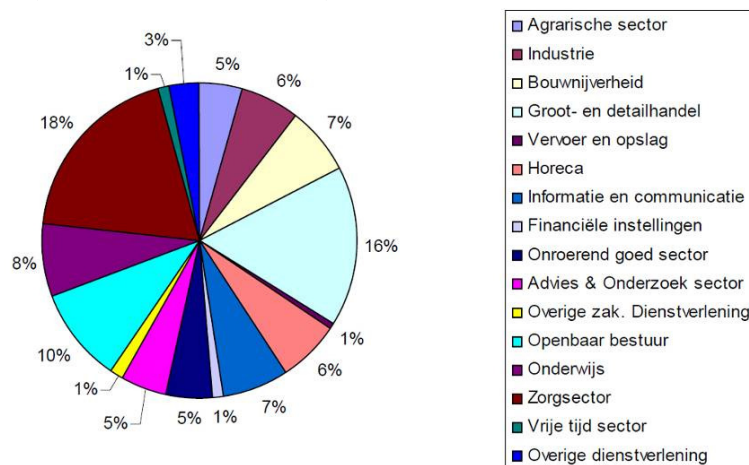
- Versterken van de keten van Agro & Food, gezien de sterke vlees- en eiwit-producerende bedrijven in de regio.
- Groei van recreatie en toerisme: het Land van Cuijk, in samenwerking met ondernemers, sterker op de kaart zetten als recreatief aantrekkelijk gebied.
- Versterken van vestigingsfactoren: het economisch vestigingsklimaat op peil houden, zodat de regio 'ondernemersvriendelijk' is en blijft.
- Waarborgen van de leefbaarheid in de kernen, waarbij vooral het voorzieningenniveau in de kleinere dorpen aandacht vraagt.
- Bijdragen aan transitie in het sociaal domein, gericht op de sociale voorzieningen in de regio.

6. Sociaal – economische structuur

6.1 Economische structuur en werkgelegenheid

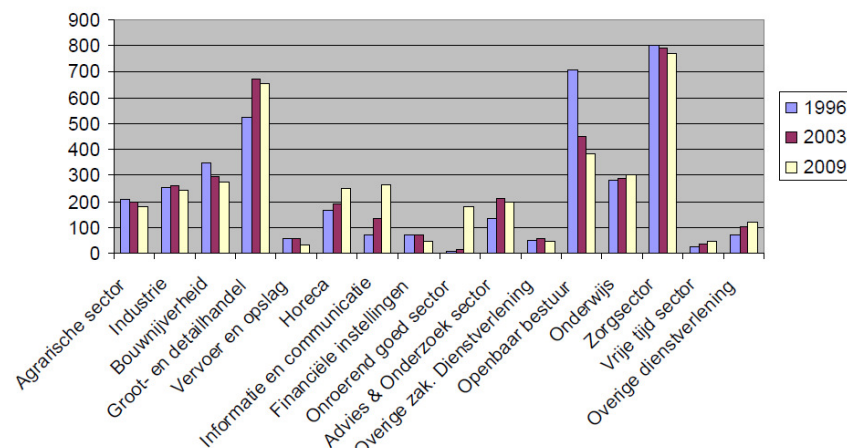
Economische structuur

De totale werkgelegenheid in Grave is 3755 banen (2011) en de beroepsbevolking omvat 6700 personen (2010). De economie van Grave laat een divers beeld zien. De publieke sector is met de zorgsector, het openbaar bestuur, het onderwijs en de penitentiaire inrichting sterk vertegenwoordigd. Daarnaast draagt de groot- en detailhandel sterk bij aan de werkgelegenheid. De agrarische sector is stabiel in aantal bedrijven, en omvat ca. 5% van de totale werkgelegenheid. Gevolg van deze economische structuur is dat maar een beperkt aandeel van de Graafse arbeidsplaatsen te vinden is op een bedrijventerrein (totaal ca. 600 personen).



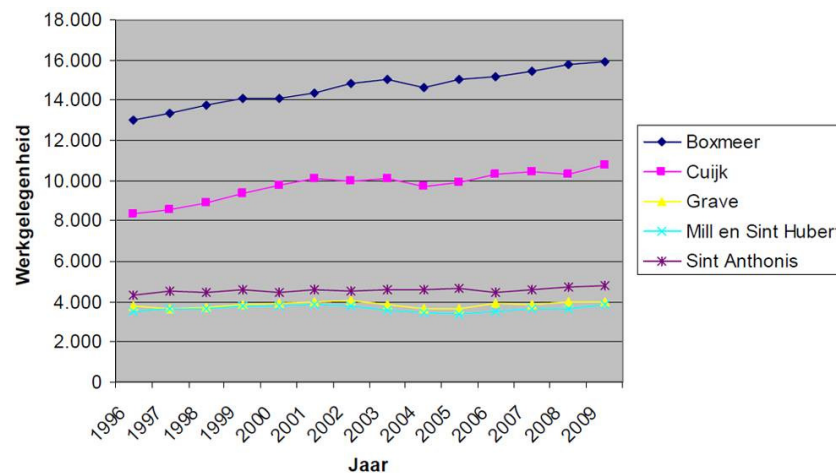
Figuur 16: Werkgelegenheid in Grave per sector

In 1996-2009 is de Graafse economie met 207 banen gegroeid, een bescheiden toename van 5,6%. In deze periode is de economische structuur grofweg gelijk gebleven. Opvallend is de afname van de omvang van de werkgelegenheid in het openbaar bestuur en de toename in de sector onroerend goed en de sector informatie en communicatie.



Figuur 17: Banen per sector in de periode 1996 – 2009

In totaal bestaat de beroepsbevolking van Grave in 2010 uit 6700 arbeidskrachten. De omvang van de lokale economie van Grave is vergelijkbaar met die van Sint Anthonis en Mill & St. Hubert. Regionaal gezien zijn de economieën van Boxmeer en Cuijk structureel groter.



Figuur 18: Ontwikkeling werkgelegenheid Land van Cuijk

In de Beleidsnota toerisme & recreatie 2010-2020 (Gemeente Grave, 2010) is ingeschat dat Grave ca. 60.000 bezoekers per jaar trekt. Vooral de grote evenementen zijn publiekstrekken, deze trekken ca. 10.000 bezoekers van buiten. Samen met de ca. 20 cruiseschepen Grave is de economische betekenis van toerisme en recreatie geschat op een bestedingsimpuls van ca. € 1.100.000,- per jaar.

Bedrijventerreinen

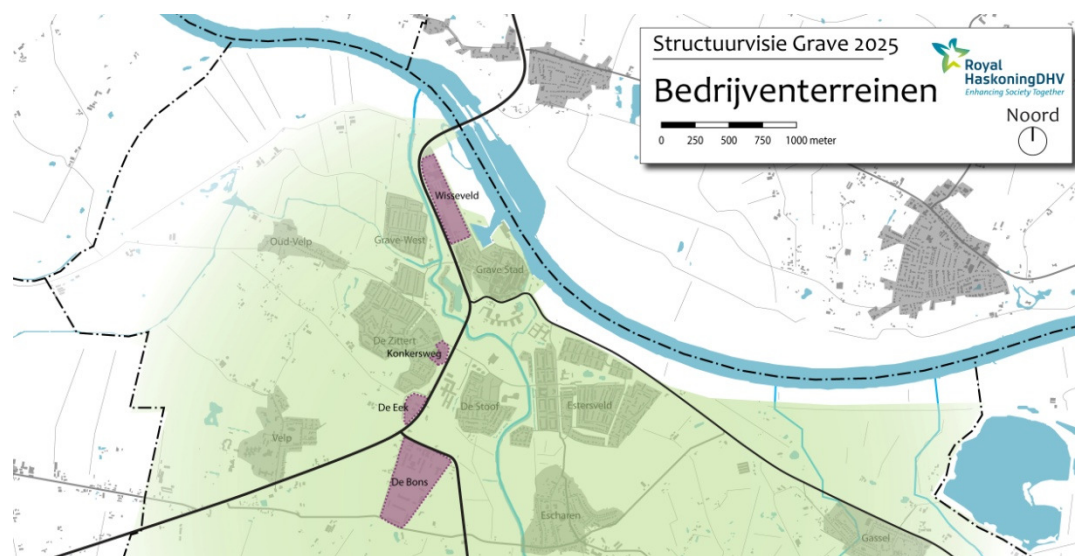
Grave kent vier bedrijventerreinen (Gemeente Grave, 2011b):

- Wisseveld ligt ten noorden van de historische binnenstad aan de N324. Het terrein is circa 18 ha. groot. Er bevindt zich een mix van bedrijvigheid: industrieel, perifere detailhandel, een supermarkt. Momenteel wordt het terrein herontwikkeld met aan de zuidzijde woonfuncties en aan de noordzijde werken. Op het terrein zijn 28 bedrijven gevestigd met in totaal 270 werknemers.
- Bedrijvenpark de Bons wordt momenteel ontwikkeld ten zuiden van de stad Grave, op het voormalige kazerneterrein. Het is een groen bedrijventerrein met ruimte voor bedrijven in milieu-categorieën II en III. Bruto is het terrein 8 ha. groot, verdeeld over 28 bedrijfskavels. Er zijn reeds 16 bedrijven en de gemeentewerf gevestigd, met 89 werknemers. Het terrein heeft een park-managementorganisatie.
- Het terrein de Eek ligt tegen het centrum van Grave en kent bedrijven in de bouwnijverheid en de groothandel. Het terrein is 3 ha. groot en er zijn 6 bedrijven gevestigd met 54 werknemers.
- Het terrein Kooikersweg ligt tegen de woonwijk Zittert aan. Er is een aantal industriële bedrijven gevestigd en een tweetal groothandels. Er zijn 9 vestigingen met 277 werknemers, op een terrein van 2 ha.

De kwaliteit van de bedrijventerreinen is wisselend. Op het nieuwe Bedrijvenpark de Bons wordt een modern vestigingsklimaat geboden. Het terrein Wisseveld is sterk verouderd en ook Kooikersweg en de Eek kennen een kwalitatieve opgave.

Een groot deel van de beroepsbevolking werkt niet op een bedrijventerrein, denk aan de detailhandel, zorg, horeca en groot deel van de ZZPers. In totaal zijn er bij de Kamer van Koophandel 541 Graafse bedrijven geregistreerd met één werknemer. Op een totale beroepsbevolking van 6700 geeft dat een percentage ZZPers van ca. 8%, wat niet sterk afwijkt van het landelijke gemiddelde. Om een beeld te geven: in de bouw zijn 63 ZZPers werkzaam, in de zakelijke dienstverlening 89 en in de kunst, grafisch ontwerp en fotografie 27.

Conclusie: voor Grave is naar verwachting vooral ruimte nodig voor de lokale bedrijvigheid. Het gaat dan om relatief kleinschalige panden die op bestaande bedrijventerreinen een plek kunnen vinden. Daarnaast kunnen de in Grave werkzame ZZPers o.a. worden gefaciliteerd met kleinschalige bedrijfshuisvesting en ruimte voor aan huis gebonden beroepen in bestemmingsplannen.

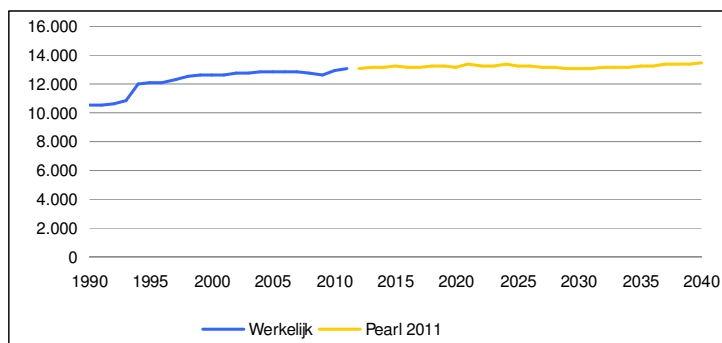


Figuur 19: Bedrijventerreinen in Grave

6.2 Demografische ontwikkelingen en woningbouw

Demografische ontwikkeling

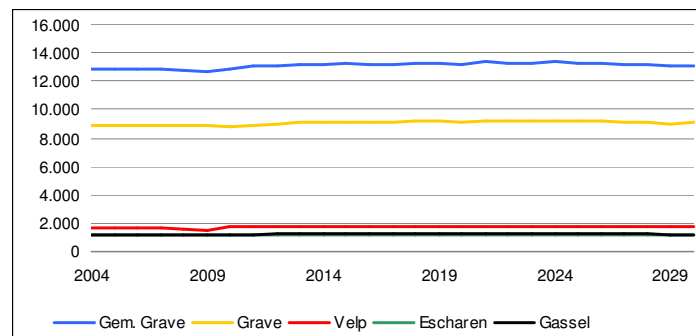
De verwachte bevolkingsontwikkeling van Grave toont een stabilisatie van het aantal inwoners. Tot 2025 is er een zeer lichte stijging, waarna een beperkte daling wordt verwacht tot 2030. De bevolkingsgroei in 1994 wordt veroorzaakt doordat de kern Gassel bij Grave is gevoegd. Vanaf 1997 is er een stijging zichtbaar die voortkomt uit de vestiging van het asielzoekerscentrum. Opgemerkt wordt dat de prognose in het model mede is gebaseerd op realisering van het verwachte woningbouwprogramma, waarmee de prognose niet geheel 'beleidsvrij' is. De laatste 10 jaar heeft Grave nog niet de helft gebouwd van het benodigde aantal woningen. Tussen 2011 en 2012 is mede daardoor de bevolking gekrompen met 3 %. Daarnaast zijn de groei van het AZC en mogelijke nieuwe initiatieven / specifieke voorzieningen op het gebied van zorg (bijvoorbeeld: zorgresidentie) niet meegenomen in de prognose tot 2030.



Figuur 20: Historische en geraamde bevolkingsontwikkeling 1990 – 2040

Verhuisbewegingen

Een analyse leert dat Grave voor wat betreft verhuisbewegingen de sterkste wisselwerking kent met Nijmegen. Met die stad is er in de periode 2006-2010 een sterke uitwisseling: 467 vertrekkers en 454 vestigers (in totaal een vertrekoverschot van 13). In dezelfde periode vertrokken 111 mensen naar Eindhoven en arriveerden er 104. Voor Den Bosch is zowel het aantal vestigers als vertrekkers 98.



Figuur 21: Bevolkingsontwikkeling in de gemeente Grave en de kerkdorpen

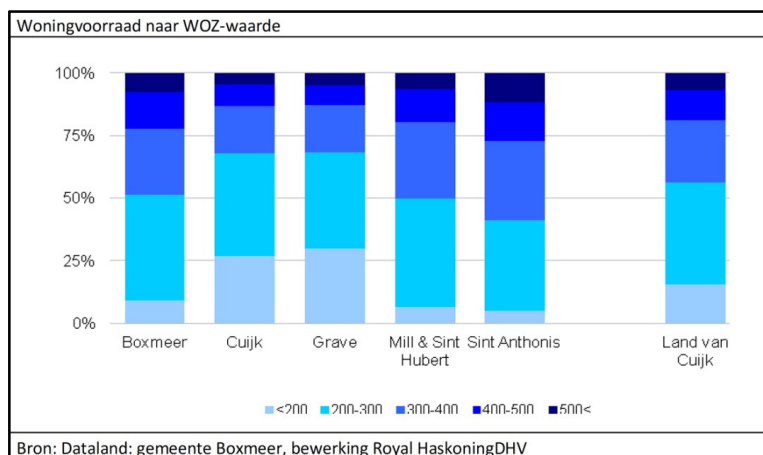
Over de periode 2005-2010 had Grave een negatief migratiesaldo met de Corop gebieden Noordoost Noord-Brabant en Arnhem/Nijmegen van bijna 500 personen. In tabel 1 is te zien aan welke gemeenten Grave binnen deze Corop gebieden meer dan 30 inwoners verloor. Over diezelfde periode had Grave met geen enkele gemeente een positief saldo van meer dan 30 inwoners. Op basis van deze gegevens kan geconcludeerd worden dat er een aanzienlijke groep inwoners is die Grave verlaat om zich in één van de regiogemeenten te vestigen. Voor een deel betreft dit jongeren. Veronderstelling is dat dit het gevolg is van een tekort aan betaalbare huur- en koopwoningen en/of het ontbreken van werkgelegenheid in Grave. Jongeren gaan vaak naar Wijchen of Cuijk voor betaalbare woningen, of naar Uden / Veghel of Oss in verband met werkgelegenheid.

Gemeente	Migratiesaldo
Groesbeek	-48
Cuijk	-73
Oss	-60
Sint Anthonis	-32
Uden	-42
Veghel	-54

Tabel 1: Migratiesaldo Grave

De huidige woningvoorraad

Figuur 20 toont de huidige woningvoorraad naar WOZ-waarde in de gemeenten van het Land van Cuijk. Hieruit blijkt dat Cuijk en Grave een relatief goedkope voorraad hebben. Blijkbaar past de huidige, relatief goedkope, woningvoorraad bij de bestaande vraag in de gemeente Grave. Om in de woningbehoefte van de eigen bevolking te voorzien zullen dus ook in zekere mate betaalbare woningen gerealiseerd moeten worden. Anderzijds kan worden beargumenteerd dat juist het ontbreken van een aanbod van duurdere woningen heeft geleid tot een relatief goedkope voorraad. In ieder geval is het wenselijk om een woningaanbod te hebben dat enerzijds voorziet in de behoefte van de huidige bevolking, als anderzijds de vestiging van diverse typen huishoudens mogelijk maakt.



Figuur 22: Eengezinskoopwoningen naar WOZ-waarde (Land van Cuijk, 2012)

Woningbehoefte

Voor het bepalen van de woningbehoefte wordt gebruik gemaakt van de bevolkingsprognose van de provincie Noord Brabant. Uit deze prognose volgt voor de gemeenten in het Land van Cuijk een bevolkingsgroei van 3% tot 2022. Door o.a. groei van het aantal 1-persoonshuishoudens en huishoudensverdunding neemt het aantal huishoudens sterker toe, met ca. 9 %. Op basis van deze cijfers verwacht de provincie dat er in 2022 ruim 4000 woningen aan de regionale woningvoorraad moeten worden toegevoegd. Voor Grave geeft deze

prognose aan dat maximaal 487 nieuwe woningen nodig zijn tot 2022. Dit is een optimistisch aantal, gezien de historische groei van de woningvoorraad en de huidige woningmarkt. Daarom is regionaal afgesproken dat de provinciale behoefte de bovengrens vormt voor een realistische afzet van woningen tot 2022.

Binnen iedere woningbouwregio in Noord Brabant dient te worden afgestemd welk type en soort woningen wordt gebouwd. In het geval van Grave is dit gebeurd in het kader van de regionale woonvisie Land van Cuijk. De beleidsmatige basis hiervoor is te vinden in artikel 12.4 en 12.7 van de Verordening Ruimte (provincie Noord Brabant). Onderstaande tabel 2 geeft een inschatting van de verdeling van de woningbehoefte over de kernen van de gemeente Grave. Daarbij is verondersteld dat de leeftijdsopbouw in de kernen identiek is en dat er geen verschillen zijn in verhuisgedrag. Opgemerkt wordt dat de aantallen als maximum moeten worden gezien.

De verdere uitwerking van de Graafse woningbehoefte is opgenomen in de Woningbouwprogrammering Grave en komt in deel A van deze structuurvisie uitgebreid aan bod (Royal HaskoningDHV, 2013).

Kern	Aantal huishoudens (2011)	% huishoudens van totale voorraad 2011	Indicatieve woningvraag 2012- 2022
Grave	3748	74,2	361
Velp	380	7,5	37
Escharen	440	8,7	42
Gassel	483	9,6	47
Totaal	5051	100	487

Tabel 2: Verwachte ontwikkeling huishoudens en indicatieve woningvraag tot 2022 (Woningbouwprogrammering Grave 2030, Royal HaskoningDHV, 2013).

6.3 Detailhandel

Grave heeft een lokale functie voor de eigen inwoners en in zekere mate een regionale / bovenregionale functie voor recreatieve bezoekers van buiten. De bovenregionale centra in de omgeving zijn Den Bosch, Eindhoven en Nijmegen, met grotere regionale centra in Oss en Uden en kleinere in Boxmeer en Veghel.

Grave heeft 65 winkels met een totale omvang van ca. 11.000 m² winkelvloeroppervlak. Hiervan behoren 15 winkels en ca. 3.950 m² wvo tot de dagelijkse artikelsector. In de kern liggen vier supermarkten met een totaal vloeroppervlak van 3.184 m². Het betreft een C1000 van 938 m² wvo, een Nettorama van 670 m², een Jumbo van ca. 935 m² en een Lidl met 729 m² wvo. De supermarkten in Grave hebben ook een verzorgingsfunctie voor Escharen en Velp. In Gassel ligt een buurtsupermarkt in een dorpservicepunt (BRO 2010). Met oplevering van de winkelplint van het Hart van Grave zijn 10 commerciële ruimtes en 2000 m² bruto vloeroppervlak toegevoegd. Na oplevering van dit project ligt een grote kwantitatieve uitbreiding van het winkelaanbod niet meer voor de hand. Het gaat meer om het nog beter benutten van de bestaande ruimte, en eventueel selectief kleine toevoegingen doen.

In de niet-dagelijkse sector is het aantal kleinschalige speciaalzaken opvallend. Het gaat om 50 winkels met een totale omvang van ruim 7.000 m² wvo. Het landelijk gemiddelde voor kernen van vergelijkbare grootte laat een totaal van 37 winkels zien met circa 10.500 m² wvo. Grave kent dus méér, maar ook kleinere winkels. De oorzaak is de relatief kleine omvang van de winkels in de monumentale panden in de binnenstad. Pluspunt is dat in deze panden veel kleinschalige en bijzondere speciaalzaken zijn gevestigd, die het winkelaanbod van Grave een onderscheidend profiel geven. Filialen van grootwinkelbedrijven en landelijke formules zijn er daarentegen nauwelijks. Opvallend is dat het monumentale pand het Arsenaal (3800 m² wvo) sinds 2005 leegstaat.

Een afname van het aantal inwoners heeft negatieve gevolgen op het draagvlak voor winkels. Een afname van het aantal inwoners vertaalt zich rechtstreeks in minder omzet. Op basis van het aantal inwoners wijzigt het draagvlak voor winkels nauwelijks (zie tabel 3). Op basis van de bevolkingsontwikkeling zijn geen grote veranderingen in de omvang van het winkelaanbod te verwachten zijn. Schaalvergroting, internet-winkelen en, voor Grave stad, het beter benutten van de recreatieve potentie van de binnenstad, hebben waarschijnlijk een groter effect.

Kern	Prognose aantal inwoners		% toename	m ² wvo	
	2011	2030		2011	2011-2030
Grave	8.925	9.050	1,4%	10.880	+ 60
Velp	1.775	1.750	1,4%	35	0
Escharen	1.135	1.100	-3,0%	390	0
Gassel	1.185	1.190	0,4%	350	0
Totaal	13.030	13.100	0,5%	11.660	+ 60

Tabel 3: Gemeente Grave. Aantal inwoners en winkelvloeroppervlak (wvo) in 2030

6.4 Maatschappelijke voorzieningen

Aan de hand van de Pearl bevolkingsprognose uit 2011 is een voorzieningenscan gemaakt voor de vier kernen van de gemeente. Hierbij is aangenomen dat het aantal bewoners van het asielzoekerscentrum Velp niet wijzigt. Veranderingen in de omvang van de bevolking maar ook in de leeftijdsopbouw zijn van invloed op het draagvlak voor voorzieningen. Terwijl de bevolking in Grave tot 2025 nog niet krimpt, neemt de omvang van bepaalde leeftijdsgroepen wel fors af/toe. Dit heeft aanzienlijke gevolgen op het draagvlak voor voorzieningen.

Basisonderwijs

In 2011 waren er in de gemeente Grave ongeveer 1.250 kinderen van tussen de 4 en de 12 jaar. De Pearl prognose voorspelt voor 2030 een aantal van 850. Een afname van ruim 30%. Per kern zijn er aanzienlijke verschillen. Velp heeft als gevolg van de aanwezigheid van het AZC de kleinste afname (-20%). Gassel heeft de grootste afname (-40%). De afname van het aantal potentiële leerlingen komt overeen met ongeveer 7 schoolklassen.

Kern	Kinderen tussen 4-12		% afname	Schoolklassen	Afname aantal groepen
	2011	2030			
	2011	2030	2011-2030	2011	2011-2030
Grave	830	580	-30%	Ca. 33	- 2 groepen
Velp	190	150	-20%	5	- 1 groep
Escharen	110	60	-40%	6	- 2 groepen
Gassel	120	70	-40%	5	- 2 groepen
Totaal	1250	850	-30%	Ca. 49	- 7 groepen

Tabel 4: Gemeente Grave. Klassen in het basisonderwijs.

Sportbeoefening is sterk leeftijdsgebonden. Voetbal en veel zaa sportsporten zijn erg populair onder jongeren terwijl fietsen en wandelen een groter aandeel oudere beoefenaars hebben. Aan de hand van landelijke gemiddelden is onderstaand voor twee sporten, voetbal en tennis, het effect van verschuivingen in de leeftijdsopbouw in beeld gebracht. Beide sporten hebben een duidelijke behoefte aan een specifieke accommodatie. Voor tennis geldt dat de participatie

bij jongeren en ouderen vergelijkbaar is, terwijl voetbal vooral door jongeren wordt beoefend. De cijfers geven een indicatie van de behoefte aan sportvoorzieningen in de komende twee decennia. Conclusie is dat het aantal voetballers tot 2030 met 10 tot 25% afneemt, en het aantal tennissers met 0-10%. Los daarvan is het mogelijk dat de participatie in deze sporten in de toekomst terugloopt.

Kern	Voetballers		% afname	Voetbalvelden	Abs. afname
	2011	2030			
	2011	2030	2011-2030	2011	2011-2030
Grave	780	660	-15%	3	0
Velp	180	160	-10%	6	1 veld
Escharen	100	80	-25%		
Gassel	110	80	-20%	3	0
Totaal	1.170	980	-15%	12	1-2 velden

Tabel 5: Gemeente Grave. Behoeft e aan voetbalvelden.

Kern	Tennissers		% afname	Tennisbanen	Abs. afname
	2011	2030			
	2011	2030	2011-2030	2011	2011-2030
Grave	510	510	0%	12	0
Velp	110	100	-5%	0	0
Escharen	70	60	-10%	3	0
Gassel	70	70	-5%	3	0
Totaal	760	740	-5%	18	- 0-1 baan

Tabel 6: Gemeente Grave. Behoeft e aan tennisbanen.

Zorg

De vraag naar zorg is sterk afhankelijk van het aantal ouderen. Doorgaans wordt het aantal inwoners van 75 jaar en ouder gehanteerd als indicator voor de vraag naar zorg. Het aantal inwoners van 75 jaar en ouder groeit tussen 2011 en 2030 explosief. In 2011 waren er in de gemeente Grave 730 inwoners van 75 jaar of ouder. De Pearl prognose voorspelt voor 2030 een aantal van 1.900. Een toename van 160%.

Kern	75+		% toename
	2011	2030	2011-2030
Grave	535	1.330	150%
Velp	65	200	210%
Escharen	65	180	180%
Gassel	55	190	250%
Totaal	730	1.900	160%

Tabel 7: Gemeente Grave. Aantal 75+ers in 2030

De sterke groei van het aantal ouderen zorgt voor een verwachte toename van de vraag naar plaatsen in verpleeg- en verzorgingstehuizen. Ook neemt de druk op de arbeidsmarkt sterk toe, omdat de zorgvraag groeit en de beroepsbevolking terugloopt. Waar in 2009 ca. 7% van de Graafse potentiële beroepsbevolking in de zorg werkt, loopt dit in 2030 op tot 19%. Daarbij is er vanuit gegaan dat het aantal verzorgenden per oudere gelijk blijft. De toename van de werkgelegenheid in de zorg biedt kansen: banen voor jongeren, ruimte voor zorgtoerisme en mogelijk opleidingen / stages in de zorg.

Grave staat van oudsher bekend als gemeente van zorg. In de gemeente is een groot aantal zorginstellingen- en institutionele organisaties gevestigd:

- Het Centraal Orgaan Opvang Asielzoekers (COA) huisvest ca. 600 asielzoekers in de Generaal de Bonskazerne.
- In de penitentiaire inrichting bevinden zich ca. 450 gedetineerden.
- Het blindeninstituut Visio.

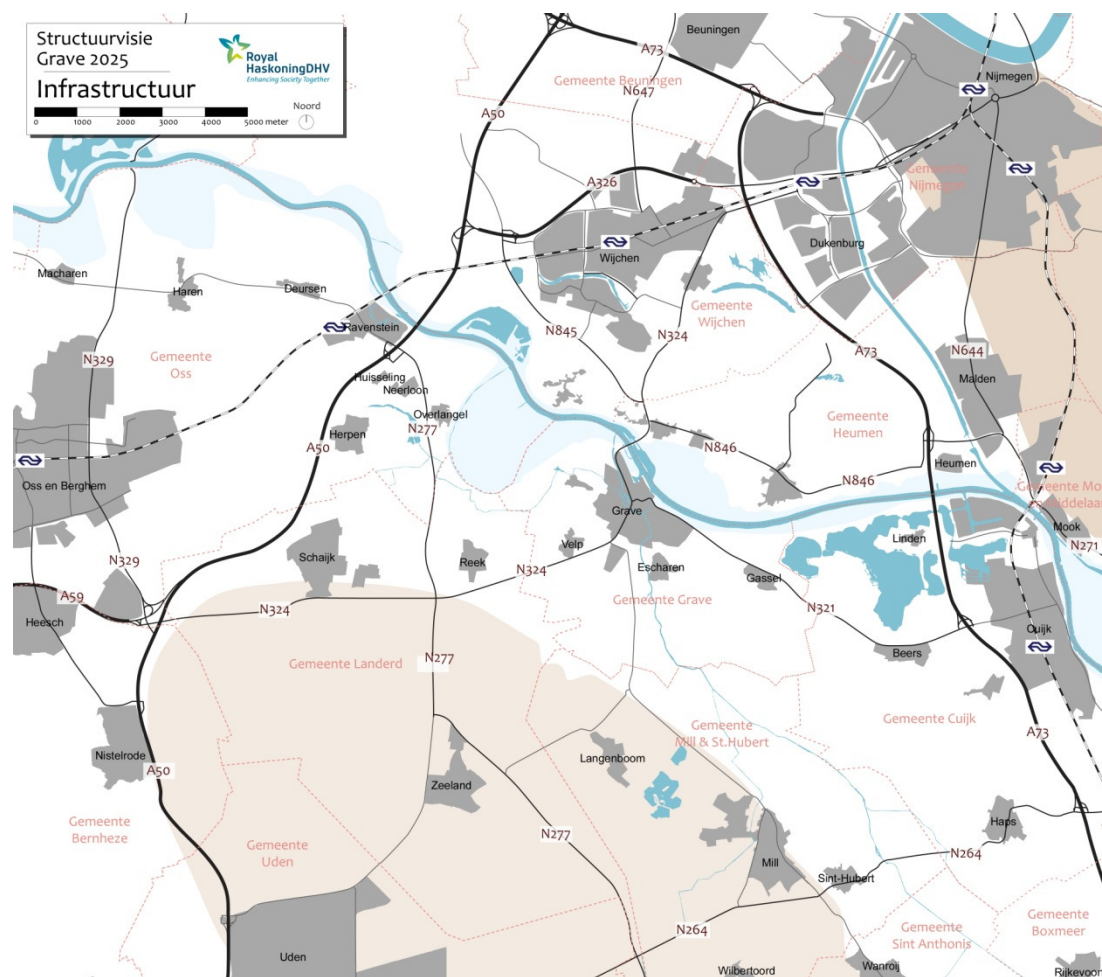
7. Infrastructuur

Grave wordt ontsloten via een aantal N-wegen. De N321 loopt in oostelijke richting naar Cuijk. De N324 loopt in westelijke richting naar Oss en in noordelijke richting naar Nijmegen. Ook zijn er de N846 in oostelijke richting naar Malden en de Hoogeweg/Graafseweg richting Mill. Via deze wegen kan een aantal snelwegen worden bereikt: de A73 bij Cuijk en de A59 / A50 bij Oss. Daarmee is Grave per auto goed bereikbaar, maar op enige afstand van het snelwegennet gelegen.

Grave heeft geen directe aansluiting op het spoornet. Per bus zijn er rechtstreekse verbindingen naar 's-Hertogenbosch, Nijmegen, Cuijk en Uden. Eindhoven is te bereiken met een overstap in Uden, Oss met een overstap in Heesch. De dichtstbijzijnde stations zijn Ravenstein, Wijchen en Cuijk; de intercitystations van Oss en Nijmegen liggen op iets grotere afstand.

De N324 vormt, binnen Grave Stad, een barrière tussen de binnenstad en de omliggende wijken. Tevens ontbreekt het op de N324 aan duidelijk herkenbare (zicht)relaties en entrees tot de binnenstad en de woonwijken. De N321 richting Cuijk zorgt door zijn ligging ter hoogte van de voormalige slotgracht voor een barrière tussen de binnenstad en het Visio terrein.

Grave is ook bereikbaar over de Maas. Deze rivier vormt binnen ons land de verbinding tussen Limburg en de Zeeuwse / Zuid Hollandse delta. Zowel de beroepsvaart als de recreatievaart maakt gebruik van de rivier. Uit tellingen van Rijkswaterstaat blijkt dat jaarlijks ca. 10.000 recreatieve passanten de sluis bij Grave passeren.



Figuur 23: Infrastructuur rondom Grave

8. Natuur en water

Ecologische hoofdstructuur

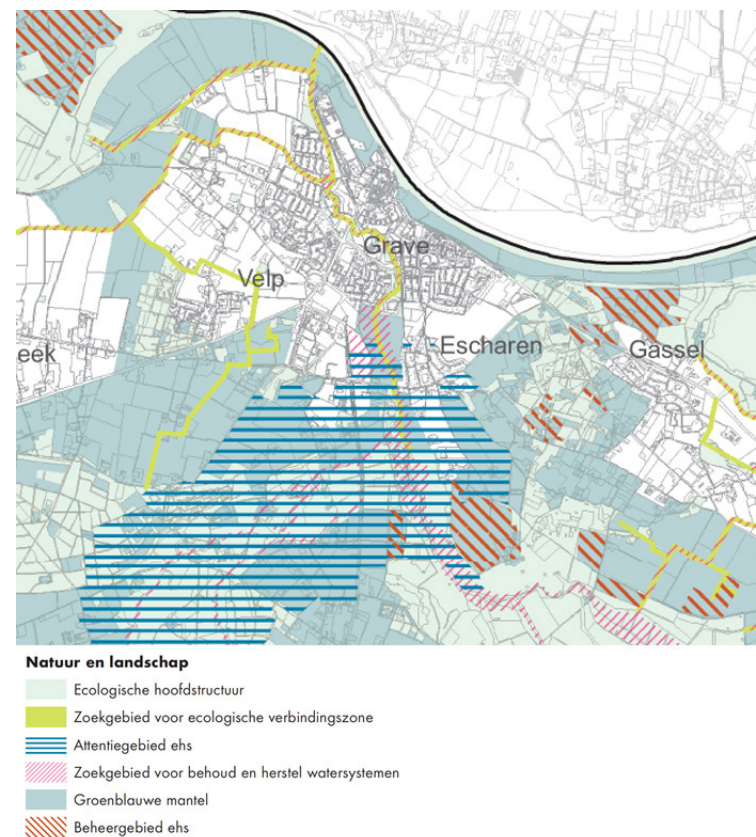
De ecologische hoofdstructuur is een landsdekkend netwerk van natuur- en landbouwgebieden met natuurwaarden van (inter)nationaal belang. Doel van het natuurbeleid is het veiligstellen van ecosystemen en het realiseren van leefgebieden met goede condities voor de biodiversiteit. Onderdeel van de EHS zijn bestaande natuur- en bosgebieden en gerealiseerd en nog niet gerealiseerde nieuwe natuur. Daarnaast zijn er de ecologische verbindingzones (EVZ). Dit zijn (langgerekte) landschapselementen, die als groene schakels de Brabantse natuurgebieden met elkaar verbinden. De gronden die onderdeel uitmaken van de Ecologische Hoofdstructuur en/of attentiegebied zijn begrensd in de verordening ruimte van de provincie Noord-Brabant en in het bestemmingsplan buitengebied van Grave (Croonen, 2013).

De provincie kiest in de Structuurvisie ruimtelijke ordening voor 'een vitaal en mooi landelijk gebied in Brabant'. Deze inzet is uitgewerkt in twee robuuste structuren; de structuur 'landelijk gebied' en de 'groenblauwe structuur'. In het landelijk gebied is de ontwikkeling van de landbouw van belang en daarnaast de ontwikkeling van andere vormen van bedrijvigheid en van natuur, landschap, recreatie en wonen. De provincie stimuleert hier een bepaalde menging van functies die leidt tot een sterke plattelandseconomie. Daarnaast zet de provincie in op een groenblauwe structuur, gekoppeld aan het water- en natuursysteem van Brabant.

Kwaliteitsverbetering landelijk gebied

De provincie heeft de 'handreiking kwaliteitsverbetering in het landelijk gebied' opgesteld, welke als uitgangspunt wordt gebruikt voor uitwerking in gemeentelijk beleid. Binnen Land van Cuijk / regio Noordoost Brabant wordt het principe dat hierin is gehanteerd, onderschreven. Het idee is dat bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen de initiatiefnemer actief bijdraagt aan een kwaliteitsverbetering van het landschap.

Dit uitgangspunt geldt voor ontwikkelingen buiten bestaand stedelijk gebied én buiten de ecologische hoofdstructuur. Bij kleinschalige ontwikkelingen in het landelijk gebied (bijv. agrarisch of recreatief) geeft een ruimtelijke onderbouwing aan welke kwaliteitsverbetering van het landschap wordt gevraagd.



Figuur 24: Uitsnede kaart 'Natuur en landschap' uit de Verordening ruimte (Provincie Noord-Brabant, 2012).

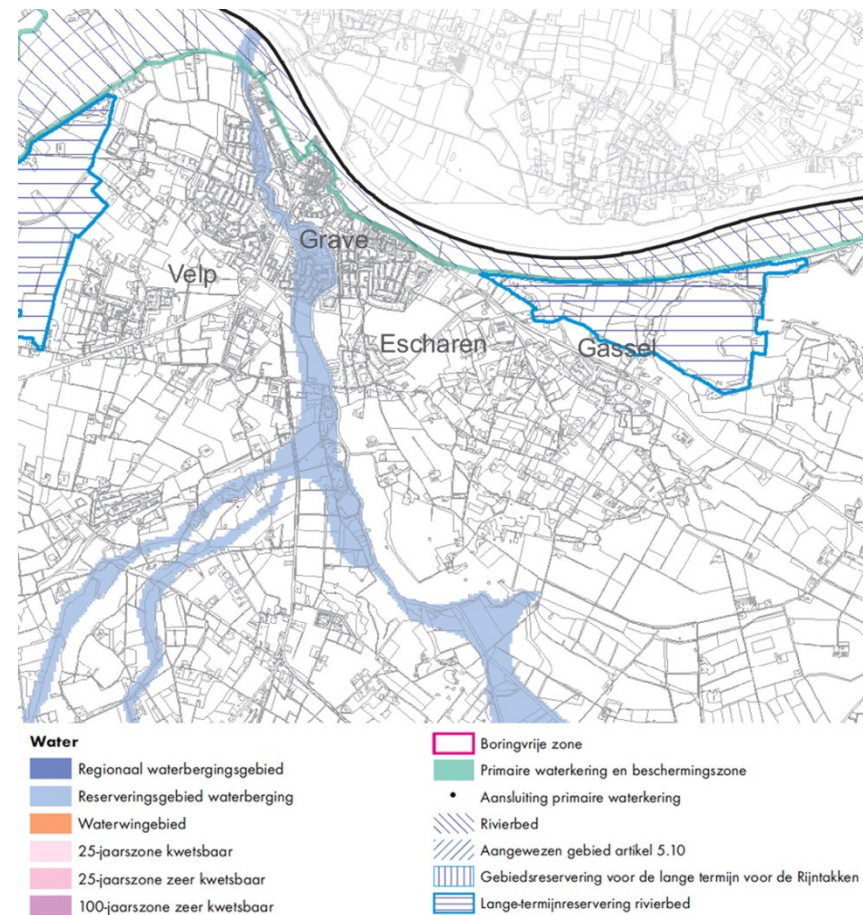
Watersysteem

In de Verordening Ruimte is het beleid van de provincie Noord-Brabant voor water ruimtelijk vertaald. In het Provinciaal Waterplan (PWP) is een aantal wateronderwerpen genoemd dat in deze verordening wordt uitgewerkt. Dit betreft:

- natte natuurepaleis inclusief beschermingszones (attentiegebieden ehs).
- regionale waterberging en reserveringsgebieden voor waterberging.
- hoogwaterbescherming (winterbed en primaire waterkeringen).
- zoekgebieden voor behoud en herstel van watersystemen.

Op het kaartbeeld, behorende bij de Verordening, is te zien dat rondom de Graafse Raam een reserveringsgebied waterberging is gelegen. Het doel is om bovenstrooms water vast te houden, waardoor benedenstrooms geen wateroverlast ontstaat in tijden van zware regenval. In het waterbergingsgebied dient de ontwikkeling van nieuwe functies te worden afgestemd op de waterbergende functie van het gebied. De geschiktheid voor waterberging mag daarbij niet achteruit gaan.

In het bestemmingsplan buitengebied van Grave (Croonen, 2013) zijn de waterbergingsgebieden voor de toekomst veilig gesteld door deze als dubbelbestemming op te nemen, met de bijbehorende, beschermende regelingen. Ook worden geen grootschalige ontwikkelingen mogelijk gemaakt in deze gebieden.



Figuur 25: Uitsnede kaart 'Water' uit Verordening ruimte (Provincie Noord-Brabant, 2012).

9. Milieuaspecten

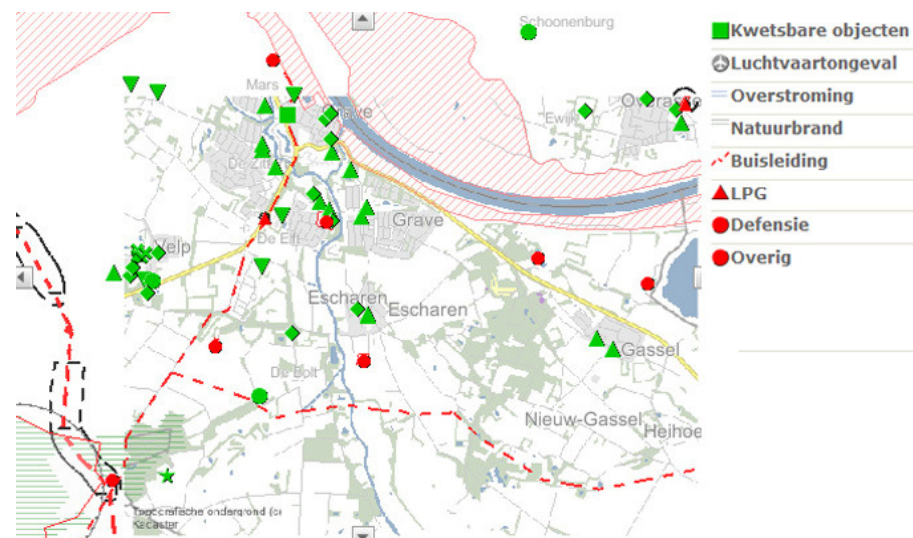
Een aantal milieufactoren beïnvloedt de mogelijkheden om te bouwen. Denk bijvoorbeeld aan geluidscontouren van wegen, externe veiligheidscirkels rond tankstations en milieuzoneringen rond bedrijventerreinen. Voor zover bekend zijn deze beperkingen opgenomen in deze paragraaf. Uitgebreidere informatie is te vinden in het rapport “Milieuhygiënische randvoorwaarden voor de aspecten externe veiligheid, luchtkwaliteit en verkeerslawaaï ten behoeve van de voorziene bouwplannen (2008-2013) binnen de gemeente Grave”.

Externe veiligheid

Onderstaande kaart toont de risicobronnen en kwetsbare objecten in en rondom Grave. Een aantal hogedruk-aardgasleidingen doorsnijdt het grondgebied van de gemeente (rode streepjeslijn op de kaart). De leiding die vanaf het centrum van Grave naar het zuidwesten loopt, heeft een 10-6 veiligheidscontour van 120 meter. De meer naar het westen gelegen aardgasleiding heeft een contour van 490 meter. Het groepsrisico dient verantwoord te worden indien er ontwikkelingen plaatsvinden in deze veiligheidszones.

Over een aantal wegen in de gemeente vindt vervoer van gevaarlijke stoffen plaats. Hierdoor ligt rondom deze wegen eveneens een invloedsgebied waarbinnen het groepsrisico moet worden verantwoord, wanneer hier ontwikkelingen plaatsvinden. In het rapport Risicoatlas Hoofdvaarwegen Nederland is de Maas aangewezen als hoofdvaarweg. Uit berekeningen blijkt dat dit voor Grave een verwaarloosbaar risico met zich meebrengt.

Tot slot vindt op een aantal locaties opslag van gevaarlijke stoffen bij inrichtingen plaats, bijvoorbeeld tankstations. Voor elke locaties zijn hiervoor de risicocontouren bepaald.



Figuur 26: Risicokaart Grave; uitsnede van www.risicokaart.nl

Luchtkwaliteit

Luchtkwaliteit vormt geen belemmeringen voor nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen.

Geluidscontouren verkeer

Voor de doorgaande wegen in de gemeente zijn de geluidscontouren berekend. Op dit moment levert dit geen problemen op. Bij bouwprojecten binnen de geluidscontouren dient ten behoeve van de bestemmingsplanprocedure gedetailleerder onderzoek plaats te vinden.

Duurzaam bouwen

Landelijk is de norm voor duurzaam bouwen in het bouwbesluit steeds opgeschroefd. De gemeente mag echter te allen tijde een duurzamer beleid voeren voor eigen bouwlocaties. Een Convenant Duurzaam Bouwen is een basis om dit te doen. Op 27 januari 2009 hebben in Noordoost Brabant de gemeenten, bouwpartijen en Bouwend Nederland het convenant Duurzaam Bouwen ondertekend. De ondertekenaars gaan via een convenant een belofte met elkaar aan dat ze méér gaan doen dan de landelijke wetgeving eist.

In 2013 is het regionaal convenant verlengd. In de periode 2013-2016 zal de nadruk liggen op de samenwerking tussen de bedrijven in de bouwkolom (opdrachtgever, projectontwikkelaar, architect, aannemer, installateur) en tussen de ondertekenaars onderling. Naast de inhoudelijke ambities richt het convenant zich ook op het gezamenlijk communiceren richting de woonconsument en eindgebruiker (marktontwikkeling).

Bodemenergie: warmte-koudeopslag (WKO)

Warmte- en koudeopslag is een duurzame en rendabele techniek om gebouwen te verwarmen in de winter en te koelen in de zomer. Er is nog geen onderzoek uitgevoerd naar de kansen en mogelijkheden van WKO in de gemeente Grave of in de regio. De ontwikkelingen op dit vlak gaan echter snel. Bekend is dat een WKO-systeem zal worden toegepast bij het klooster Mariëndaal in Velp, en dat dit ook de bedoeling is bij het Catharinahof.

Geurbeleid

De Wet geurhinder en veehouderij is sinds 2007 het toetsingskader als het gaat om de beoordeling van geurhinder van dierenverblijven van veehouderijen. Voor het verkrijgen van een milieuvergunning moet (samengevat) een veehouderij voldoen aan een bepaalde afstand tot geurgevoelige objecten. Dit leidt tot een bepaalde geurcontour rondom een veehouderij. De wet biedt de mogelijkheid een geurverordening op te stellen. Dit kan ertoe leiden dat een van de wet afwijkende geurnorm of afwijkende 'vaste afstand' wordt vastgesteld. Deze norm wordt vervolgens gehanteerd bij milieuvergunningverlening voor agrarische bedrijven en toetsing van plannen op het gebied van ruimtelijke ordening. Als onderbouwing hiervoor dient een gebiedsvisie te worden gemaakt. De bevindingen uit de gebiedsvisie worden vertaald naar de geurverordening.

Vooraf in de kern Gassel ondervindt de woningbouw beperkingen vanuit de toepassing van de wet geurhinder en veehouderij. Daarom wordt een gemeentelijke geurverordening opgesteld. Het traject van opstellen en de vaststelling van de geurgebiedsvisie en de geurverordening loopt gelijk op met de structuurvisie.

10. Vormvrije m.e.r.-beoordeling

Dit hoofdstuk geeft de (vormvrije) beoordeling weer die is uitgevoerd om te toetsen of voor de structuurvisie een volledige plan-m.e.r.-procedure nodig is. De conclusie is dat er geen volledige plan-m.e.r. proceduredoorlopen hoeft te worden voor de structuurvisie Grave, Dit hoofdstuk geeft hiervoor een nadere onderbouwing.

10.1 Verplichting tot vormvrije m.e.r.-beoordeling

Wettelijke achtergrond

In de Wet milieubeheer (art 7.2) en het Besluit m.e.r.¹ is verankerd dat er een plan-m.e.r.-procedure doorlopen moet worden als een plan (bijvoorbeeld een structuurvisie) wordt opgesteld voor één of meerdere activiteiten met mogelijk belangrijke negatieve effecten op het milieu. Activiteiten waarvoor dat het geval is worden genoemd in de bijlagen C en D van het Besluit m.e.r.

Ook kan het zijn dat het bevoegde gezag moet *beoordelen* of een plan-m.e.r.-procedure doorlopen moet worden. Dit laatste is het geval als het plan één of meerdere activiteiten bevat die wel voorkomen in bijlage D, maar in omvang niet boven de in bijlage D genoemde drempelwaarden uitkomen. Er moet dan een lichte, zogenoemde vormvrije m.e.r.-beoordeling worden uitgevoerd. Daarin wordt getoetst of belangrijke negatieve effecten zijn uit te sluiten. Hierbij geldt het 'Nee, tenzij'-principe. Er hoeft geen m.e.r.-procedure doorlopen te worden, tenzij er als gevolg van het voornemen negatieve effecten op het milieu te verwachten zijn. Indien er geen negatieve effecten te verwachten zijn, moet dit in het plan onderbouwd en beargumenteerd worden. Als blijkt dat toch belangrijke negatieve effecten op het milieu kunnen optreden, moet alsnog een volledige (plan-)m.e.r.-procedure doorlopen worden.

Beoordelingsplichtige activiteiten in de structuurvisie

De gemeente Grave wil met deze structuurvisie activiteiten mogelijk maken die voorkomen in bijlage D van het Besluit m.e.r.. In omvang overstijgen zij echter niet de in bijlage D van het Besluit m.e.r. genoemde drempelwaarden. Daarom is een vormvrije m.e.r.-beoordeling voor de structuurvisie uitgevoerd.

Activiteiten in de structuurvisie die in het Besluit m.e.r. voorkomen en die verplichten tot een vormvrije m.e.r.-beoordeling zijn:

- Woningbouw: Onder het thema 'wonen' is aangegeven dat tot 2025 verspreid circa 500 woningen gerealiseerd worden en dat een reservering opgenomen is voor de lange termijn voor nog eens 200 woningen (in totaal 700). Deze activiteit valt onder categorie D 11.2 'de aanleg, wijziging of uitbreiding van een stedelijk ontwikkelingsproject met inbegrip van de bouw van winkelcentra of parkeerterreinen'. Beneden de drempelwaarde van 2000 woningen in een aangesloten gebied, volstaat een vormvrije m.e.r.-beoordeling;
- Bedrijventerrein: Onder het thema 'werken' is aangegeven dat geen sprake is van uitbreiding van bedrijventerrein. Deze activiteit valt ook onder categorie D 11.2. Beneden de drempelwaarde van 200.000 m² bedrijfsvloeroppervlakte volstaat een vormvrije m.e.r.-beoordeling.
- Jachthavens: Onder het thema 'recreatie en toerisme' wordt de ontwikkeling genoemd van verschillende activiteiten, w.o. impuls van de jachthaven met maximaal 15 extra ligplaatsen. Deze activiteit valt onder categorie D 10 'de aanleg, wijziging of uitbreiding van: b. jachthavens; ...'. Beneden de drempelwaarde van 100 ligplaatsen volstaat een vormvrije m.e.r.-beoordeling.

Naast deze activiteiten bevat de structuurvisie twee andere ontwikkelingen die voorkomen in het Besluit m.e.r. en waarvoor een m.e.r.(beoordelings)plicht kan gelden: een rondwegstructuur om Grave voor de N324 en de N321, alsmede waterbergingscapaciteit in de oevers van de Raam van 600.000m³ voor waternoodsituaties. Deze ontwikkelingen worden echter nog niet als concreet beleid in de structuurvisie opgenomen. De noodwaterberging is bovendien ook al eerder in de Provinciale Verordening opgenomen. De structuurvisie maakt dit

¹ Voluit: het Besluit milieueffectrapportage 1994, artikel 2 lid 5

voornemen ten opzichte van de Verordening niet verder concreet. Daarom is voor deze onderdelen geen m.e.r.(beoordelings)plicht van toepassing.

Doel en inhoud van de vormvrije m.e.r.-beoordeling

De m.e.r.-procedure, in welke vorm dan ook, heeft tot doel het milieubelang vroegtijdig binnen de besluitvorming te betrekken zodat een goede afweging gemaakt kan worden tussen de gevolgen op het milieu en overige belangen.

Specifiek van de (vormvrije) m.e.r.-beoordeling is het doel om te beoordelen of een volledige plan-m.e.r.-procedure doorlopen moet worden. Dit is het geval als (mogelijk) sprake is van belangrijke negatieve gevolgen voor het milieu. Voor de beoordeling wordt aangesloten bij bijlage III van de Europese m.e.r.-richtlijn² volgens welke de volgende aspecten beschouwd moeten worden:

1. de kenmerken van het project of plan;
2. de kenmerken van de omgeving van het project of plan;
3. en de kenmerken van het potentiële effect.

10.2 Kenmerken en omgeving van de structuurvisie

Projecten binnen de structuurvisie

De structuurvisie is een kaderstellend plan voor diverse toekomstige projecten binnen verschillende beleidsterreinen. De projecten worden als volgt beknopt omschreven³:

- Woningbouw: onder het thema ‘wonen’ is aangegeven dat er op termijn circa 700 woningen worden gerealiseerd, verspreid over circa 20 verschillende locaties in de verschillende kernen binnen de gemeente. Het overgrote deel hiervan ligt binnen de bestaande bebouwingscontouren. Alleen ten zuidoosten van Escharen en ten zuidwesten van Gassel komen

twee kleinschalige uitbreidingen, aansluitend aan de bestaande bebouwingscontouren.

- Bedrijventerrein: onder het thema ‘werken’ is aangegeven dat geen sprake is van uitbreiding van bedrijventerrein. Wel krijgen enkele bestaande locaties een kwaliteitsimpuls en worden herontwikkeld.
- Voorzieningen infrastructuur en openbare ruimte: diverse kleinschalige inrichtingsmaatregelen worden genomen om een kwaliteitsimpuls te geven aan de openbare ruimte en infrastructuur
- Voorzieningen landschap, natuur en water: diverse kleinschalige maatregelen zoals kwaliteitsimpuls van het Gasselse Bos, realisatie van een EVZ (noord-zuid), inrichtingsmaatregelen voor een kwaliteitsimpuls voor het landschap en inrichtingsmaatregelen aan de oevers van de Raam en de Maas.
- Voorzieningen recreatie en toerisme: diverse kleinschalige inrichtingsmaatregelen zoals het herinrichten van de Nieuwe Haven met o.a. enkele jachthavenligplaatsen, wandelroutes en het versterken van de beleefbaarheid van de vesting van Grave.

De omgeving van de gemeente Grave

De voorgaande hoofdstukken beschrijven de ligging en kenmerken van de gemeente Grave uitvoerig. Samenvattend kan de gemeente Grave worden gekenschetst als een landelijk en rustig gelegen, historisch vestingstadje aan de Maas met enkele kleine dorpen daar omheen. Het landschap is afwisselend: kleinschalig met stukken bos en boerderijen op de zandgronden, uitgestrekte en open landbouwgebieden in de nattere delen. Puntsgewijs zijn de belangrijkste kenmerken als volgt te duiden:

- Ligging aan de Maas, ten zuidwesten van Nijmegen (circa 12 km), ten zuiden van Wijchen (circa 6 km);
- Landelijk gelegen kernen: historisch vestingstadje Grave en kerkdorpen (Oud) Velp, Escharen en Gassel;
- Ontsluiting via de N321 en de N324;
- Landschappelijke eenheden: Maas en uiterwaarden, rivierduingebied van Escharen, Gassel en Vogelshoek, en het dal van de Graafsche Raam, Het Broek en Het Bord.
- Wijdverspreide en hoge cultuurhistorische en archeologische (verwachtings)waarden;

² Bijlage III bij de Europese richtlijn inzake milieueffectbeoordeling (85/337/EEG zoals gewijzigd door de richtlijnen 97/11/EG en 2003/35/EG).

³ Voor een nadere specificatie wordt verwezen naar de Uitvoeringsparagraaf van de structuurvisie.

- Aanwezigheid van EHS met zoekgebieden voor ecologische verbindingzones en attentiezones (beschermingszones voor natte parels), dichtstbijzijnde Natura 2000-gebieden liggen op minimaal 11 kilometer afstand (Uiterwaarden Waal, Gelderse Poort, Sint Jansberg, en De Bruuk);
- Aanwezigheid van ruimtereserveringen voor (nood)waterretentie zoals gepland in de SVIR en Provinciale Verordening;
- Aanwezigheid van enkele risicobronnen (gasleidingen, routes voor vervoer van gevaarlijke stoffen en LPG tankstations);
- In de gemeente Grave en haar omgeving ligt een aanzienlijk aantal (intensieve) veehouderijbedrijven. Grote delen van Grave zelf zijn aangewezen als extensiveringsgebied en in mindere mate verwevingsgebied. In de omringende gemeenten liggen ook enkele ontwikkelingsgebieden voor veeteelt;
- Er zijn geen belemmeringen in het kader van luchtkwaliteit of geluidsbelasting door wegverkeerslawaai aanwezig;
- De achtergrond- en voorgrondconcentraties voor geurbelasting zijn over het algemeen goed in relatie tot woningbouwlocaties. Alleen buiten de bebouwde kom van Gassel liggen twee bedrijven waarvan de stankcirkel tot over de bebouwing reikt.

Autonome ontwikkelingen

Naast de genoemde ontwikkelingen in het kader van deze structuurvisie en de kenmerken van de omgeving, zijn autonome ontwikkelingen in de omgeving bepalend voor de toekomstige milieusituatie. Dit zijn ontwikkelingen waarover al besloten is en die in cumulatie met de ontwikkelingen van de structuurvisie tot effecten kunnen leiden. In de omgeving van de gemeente Grave kunnen de volgende autonome ontwikkelingen worden verwacht:

- Woningbouw:
 - Huurlingsedam (600 woningen) ten zuidoosten van Wijchen (grotendeels al gerealiseerd);
 - Heeswijkse Kampen Cuijk (3400 woningen), al in ontwikkeling sinds de jaren '80. Op dit moment is fase III in ontwikkeling, het bestemmingsplan is al vastgesteld, deze fase bevat ca. 500 woningen;

- De Waalsprong in Nijmegen, hier zijn 12.000 woningen gepland, deels gerealiseerd.
- Bedrijventerrein en industrie:
 - Park 15 (85 ha aan de A15 bij Oosterhout op 15 kilometer van Grave);
 - Bijsterhuizen (ca. 34 ha te ontwikkelen bij Wijchen op ca. 9,5 km van Grave);
 - Laarakker (65 ha te ontwikkelen voor (groot- en kleinschalige) gemengde bedrijven en industrie (aan de A73 in Cuijk op 9 km);
 - Vorstengrafdonk (44 ha te ontwikkelen voor logistieke bedrijven en groothandel, gelegen in de oksel van de A50/A59 bij Oss op ca. 10 km).
 - Het BioBased Economy-park te Cuijk, met de ontwikkeling van een biomineralenfabriek.
- Nieuwe infrastructuur: het doortrekken van de A15 naar A12 (op ca 18km, ten noordoosten van Grave).

10.3 Kenmerken van de potentiële effecten

Op grond van de kenmerken van de projecten waarvoor de structuurvisie het kader schept, de omgevingskenmerken en de autonome ontwikkelingen in de omgeving kunnen de volgende effecten worden verwacht. Ernst en omvang worden per aspect aangegeven. In het algemeen kan worden gesteld dat de structuurvisie vooral een kwaliteitsverbetering van bestaande functies uitstippelt en slechts in mindere mate nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk maakt. De effecten op de omgeving zijn daardoor zeer beperkt.

Verkeer

Omdat er alleen sprake is van een beperkte en verspreide uitbreiding van woningen en andere functies, is de hoeveelheid extra verkeer ook zeer beperkt en verspreid. Zeker in verhouding tot het bestaande verkeer. Daarom mag aangenomen worden dat het wegennetwerk slechts in zeer geringe mate extra belast wordt. Eventuele lokale knelpunten zullen hooguit zeer licht versterkt worden.

Luchtkwaliteit en geur

Effecten op de luchtkwaliteit kunnen optreden als gevolg van de uitstoot van verontreinigende stoffen door bijvoorbeeld extra verkeer, industrie of veehouderijen. Van (nieuwe) industrie en nieuwe veeteelt is geen sprake. De hoeveelheid verkeer neemt slechts zeer beperkt toe. Er treedt daarom niet of nauwelijks een effect op de luchtkwaliteit op in Grave als gevolg van de structuurvisie.

Veranderingen in de geurbelasting in het landelijk gebied worden veroorzaakt door (intensieve) veehouderij. De nieuwbouwplannen in Gassel liggen (deels) binnen de stankcirkel van twee bestaande veehouderijbedrijven. Voor deze woningbouwlocaties moet middels een Geur Verordening een hogere geurnorm worden vastgesteld. Er treden geen andere geurknelpunten op.

Geluidsbelasting door wegverkeer

Enkele doorgaande wegen in de gemeente Grave zijn gezoneerd. Binnen deze zone gelden beperkingen ten aanzien van de maximale geluidsbelasting op gevoelige bestemmingen (bijvoorbeeld woningbouw of scholen). Er zijn in de huidige situatie geen knelpunten bekend. In hoeverre in het kader van de structuurvisie binnen deze zones nieuwbouw van gevoelige bestemmingen plaatsvindt en in hoeverre hiervoor de maximaal toelaatbare belasting overschreden wordt, moet verder worden onderzocht bij de uitwerking van de betreffende plannen. Het betreft dan een toets op de juridische toelaatbaarheid van die nieuwbouw. Dit zou kunnen spelen bij toekomstige bebouwing van het Visioterrein. Hiervoor heeft nog geen concrete planvorming plaatsgevonden. Vanwege de beperkte hoeveelheid extra verkeer, is het ook aannemelijk dat de geluidsbelasting niet of nauwelijks merkbaar toeneemt op bestaande gevoelige bestemmingen.

Externe veiligheidsrisico's

Binnen de 10⁻⁶ plaatsgebonden risicocontour van de in de gemeente aanwezige risicobronnen, mogen geen (beperkt) gevoelige bestemmingen worden gebouwd. In het kader van de structuurvisie zijn er geen ontwikkelingen waarvoor dit het geval is. Wel kan er sprake van zijn dat er nieuwe (beperkt) gevoelige bestemmingen worden gebouwd binnen het invloedsgebied van de

risicobronnen. Er is sprake van een groepsrisico als binnen dit invloedsgebied mensen aanwezig zijn (in gevoelige bestemmingen). Omdat er slechts weinig nieuwe (beperkt) gevoelige bestemmingen worden toegevoegd aan de gemeente, is het ook aannemelijk dat het groepsrisico hooguit licht toeneemt. Voor eventuele ontwikkelingen binnen deze invloedsgebieden moet in de bestemmingsplannen die de structuurvisie opvolgen, het groepsrisico worden berekend en verantwoord.

Bodem en water

Er is vanwege de voorgenomen ontwikkelingen geen sprake van risico's op bodemverontreinigingen of grootschalige graafwerkzaamheden. Noemenswaardige effecten op bodemkwaliteit of -structuur kunnen worden uitgesloten. Hetzelfde geldt voor de grond- en oppervlaktewaterkwaliteit. Vanwege een mogelijke kleine toename van het verharde oppervlak moet extra bergingscapaciteit gerealiseerd worden voor hemelwater. Er is voldoende ruimte om dit goed in te passen.

Ecologie

Effecten op de natuur kunnen optreden door bijvoorbeeld vernietiging van / ruimtebeslag in beschermde natuurgebieden (door bijvoorbeeld uitbreidingslocaties) of aantasting of verstoring van beschermde habitats, planten of dieren.

De ruimtelijke ontwikkelingen (zoals woningbouw) die de structuurvisie mogelijk maakt liggen niet binnen de EHS. Ook vinden er geen andere (inrichtings)maatregelen plaats in of bij de EHS waardoor sprake zou kunnen zijn van verstoring. Wel realiseert de gemeente Grave enkele ecologische verbindingzones waardoor de EHS als geheel wordt versterkt.

Voor de verschillende ontwikkelingen uit de structuurvisie moeten mogelijk lokaal bomen gekapt worden of opstallen gesloopt. Er bestaat een kans dat hiermee door de Flora en faunawet beschermde planten of dieren worden aangetast of verstoord. Dit moet voor de op de structuurvisie volgende bestemmingsplannen of bouwvergunningen verder worden uitgezocht.

De dichtstbijzijnde Natura 2000-gebieden liggen op ten minste 11 kilometer afstand. De enige mogelijkheid waarop, in theorie, op deze afstand een effect kan optreden als gevolg van de ontwikkelingen in de structuurvisie, is door extra stikstofdepositie. Stikstofdepositie ontstaat als gevolg van o.a. de uitstoot van stikstof door verkeer. Een teveel aan stikstof kan bij stikstofgevoelige habitattypen tot aantasting leiden.

De toename van verkeer door de ontwikkelingen in de structuurvisie is echter zeer beperkt en bovendien erg verspreid. De toename van stikstofuitstoot valt volledig weg tegen de achtergrondconcentraties stikstof van het bestaande verkeer, veehouderijen en andere ontwikkelingen in de wijde omtrek. Ook liggen dichtbij de Natura 2000-gebieden enkele veel zwaardere stikstof emitterende bronnen (snelwegen), die veel bepalender zijn voor de depositie in de gebieden dan de wegen in Grave. De bijdrage van het extra verkeer als gevolg van de ontwikkelingen in Grave aan de stikstofdepositie in de dichtstbijgelegen Natura 2000-gebieden is nihil en niet meetbaar. De eventuele gevolgen voor de eventueel voorkomende stikstofgevoelige habitattypen binnen de Natura 2000-gebieden worden daarom niet verder beschouwd.⁴

Landschap, cultuurhistorie en archeologie

Er is op twee locaties sprake van kleinschalige woningbouw buiten de bestaande bebouwingscontouren. Vanwege de beperkte omvang en locatie van deze ontwikkelingen, hebben deze geen gevolgen voor de landschappelijke waarden van de gemeente. De ontwikkelingen sluiten namelijk aan bij de bestaande bebouwingscontouren. Overige ontwikkelingen en maatregelen uit de structuurvisie vinden plaats binnen de bebouwingscontouren, zijn vanwege de kleinschaligheid niet zichtbaar in het landschap of zijn er juist op gericht om de landschappelijke kenmerken en waarden te versterken. Er vinden dus geen negatieve effecten op het landschap plaats.

⁴ Als referentie: Rijkswaterstaat gebruikt voor haar wegprojecten een richtlijn waarin een 3 kilometer brede zone (vanaf de wegas), als studiegebied gehanteerd wordt voor de gevolgen van stikstofdepositie op binnen de zone gelegen Natura 2000-gebieden. (Rijkswegen en Natuurbeschermingswet 1998)

Cultuurhistorische waarden blijven behouden of krijgen een kwaliteitsimpuls (bijvoorbeeld het herstel van de poorten naar de vesting, het accentueren van oude dijken of het versterken van de beleefbaarheid van de vesting). Het is mogelijk dat als gevolg van graafwerkzaamheden voor bijvoorbeeld woningbouw, archeologische resten verstoord worden. Vooruitlopend op de planuitwerking van deze projecten moet vooronderzoek plaatsvinden zodat verdere vervolgstappen kunnen worden bepaald. Eventuele behoudenswaardige vondsten worden bijvoorkeur in situ bewaard en als dat niet mogelijk is opgegraven.

10.4 Conclusie

Op grond van een beschouwing van de voorgenomen ontwikkelingen, de kenmerken van de omgeving en overige (autonome) ontwikkelingen kan worden gesteld dat er geen belangrijke negatieve effecten optreden op het niveau van de structuurvisie. Er is geen sprake van belangrijke negatieve effecten op in de bijlage III van de Europese richtlijn² genoemde gevoelige gebieden zoals wetlands, bosgebieden, reservaten en natuurparken etc. Het is wel mogelijk dat op het niveau van individuele projecten zich negatieve effecten voordoen. Het is in deze fase van de planontwikkeling nog niet doelmatig om deze effecten verder te beoordelen. Wel is duidelijk dat ze met maatregelen goed te mitigeren zijn. Bij de uitwerking van de individuele projecten zal nader onderzoek worden verricht naar eventuele milieueffecten en nodige mitigatie- of inpassingsmaatregelen.

Het is niet nodig om vooruitlopend op deze projectonderzoeken een volledige plan-m.e.r.-procedure te doorlopen. Er zijn geen belangrijke negatieve effecten te voorzien die tot een andere ruimtelijke visie zouden leiden of die de verdere uitwerking van de structuurvisie belemmeren.

Indien concretisering van een rondweg rond Grave stad en een noodwaterberging bij Escharen in de toekomst aan de orde komen, dan moet er voor de besluitvorming hierover ter zijner tijd waarschijnlijk wel een m.e.r.-procedure doorlopen worden.

Bronnen

Bosch Slabbers Landschaparchitecten 2009. Noordelijke Maasvallei, een grensoverschrijdend perspectief
BRO 2010. DPO Kern Grave.
Croonen 2010. Beeldkwaliteitsplan binnenstad Grave
Croonen 2011. Houtskoolschets Visio-terrein, Grave
Etin 2008. Economische Beleidsagenda Land van Cuijk en Maasduinen
Gemeente Grave 2001. Landschapsbeleidsplan.
Gemeente Grave 2003. Masterplan Volkshuisvesting & Leefbaarheid
Gemeente Grave 2009. Gemeentelijk Waterplan Grave
Gemeente Grave 2009. Beleidsnota toerisme & recreatie 2010-2020
Gemeente Grave 2011a Beleidsvisie Economie
Gemeente Grave 2011b Achtergronddocument beleidsvisie Economie
Gemeente Grave 2011c IDOP Grave Stad
Gemeente Grave 2011d Welstandsnota Grave, deel A + B
Kragten 2011. Integraal dorpsontwikkelingsplan kern Grave
Penta Rho 2011. Scenario onderzoek maatschappelijke voorzieningen
Provincie Noord-Brabant 2011a. Monitor werklocaties Noord-Brabant
Provincie Noord-Brabant 2011b. Gebiedsagenda Noord Brabant
Provincie Noord-Brabant 2011c. Verordening Ruimte.
Raap 2011. Kaart archeologische waarden binnenstad Grave
Raap 2011. Kaart archeologische waarden gemeente Grave
Raap 2011. Archeologisch erfgoed van Peelhorst en Maasdal
Regio Land van Cuijk 2008. Economische ontwikkelingskansen en ruimtelijke strategie Land van Cuijk
Royal HaskoningDHV, 2013. Waterfrontvisie 'Grave Glinstert'.
Royal HaskoningDHV, 2013. Woningbouwprogrammering Grave

Bijlage 1: Sterkten, zwakten, kansen en bedreigingen

Bij bijeenkomsten van klankbordgroep, B&W, gemeenteraad en ambtelijke specialisten zijn tal van suggesties gedaan. Dit overzicht is samengesteld op basis van bijeenkomsten en aangevuld met gegevens uit de iDops. Het bevat de belangrijkste aspecten die zijn genoemd.

Sterkten

Karakter van de gemeente

- De diversiteit van landschappen biedt kwaliteit voor inwoners en bezoekers (de Maas en Raam, open landbouwgebieden, bossen).
- De historische vestingstad en de aanwezigheid van een groot aantal monumenten.

Wonen

- Rustig wonen in een dorpse omgeving, met grootstedelijke voorzieningen relatief dichtbij.
- Een gevarieerd aanbod van woningen.
- De voorraad betaalbare huurwoningen is goed op orde.
- Diverse woonmilieus: van historische binnenstad tot rustig wonen in dorpen en het buitengebied.
- Goede kwaliteit van de woonomgeving: openbaar groen en wijkparken.

Economie, recreatie en toerisme

- Een sterk aanbod van zorgvoorzieningen en instituten.
- Watertoerisme met het waterfront aan de Maas en een jachthaven in het centrum.
- Ondernemers zijn sterk gebonden aan Grave.
- Er zijn relatief veel banen in verhouding tot de omvang van de beroepsbevolking.

Voorzieningen / maatschappelijk

- Grave Stad heeft een divers aanbod van winkelvoorzieningen.
- Compleet en divers aanbod van sportvoorzieningen.
- Voortgezet onderwijs in Grave en basisonderwijs in alle kernen.
- Groot organiserend vermogen van de gemeenschap.
- Grote sociale betrokkenheid en sterke sociale cohesie; er zijn veel vrijwilligers.

Zwakten

Algemeen

- De historische vesting is nauwelijks te beleven, het stadje staat er met de rug naar toe. Ook vanaf de N324 is de uitstraling slecht.
- Ruimtelijk is Grave geen eenheid, de samenhang tussen wijken en binnenstad is onvoldoende.
- Onderhoud van de monumenten in de binnenstad is deels onvoldoende, leegstand is een probleem.
- De kansen die er zijn worden onvoldoende uitgedragen, het negatieve wordt teveel benadrukt.

Wonen

- Het woningaanbod en de geplande nieuwbouw zijn nog niet afgestemd op de veranderende samenstelling van de bevolking.
- Er is weinig aandacht voor het versterken van de kwaliteit van de bestaande voorraad.
- Het ontbreekt aan woningaanbod voor starters, zij wijken uit naar Wijchen en Cuijk.
- Binnen de historische binnenstad zijn er een aantal ruimtelijke missers uit de jaren '60.

Economie, recreatie en toerisme

- Er is geen fysieke ruimte voor het aantrekken van grotere ondernemingen.
- Onvoldoende toeristische profilering, ook als cultuurhistorische bestemming binnen de regio.
- De potentie van het water (Maas, Raam) is nog onvoldoende benut.
- Ondernemers kennen een lage organisatiegraad.

Voorzieningen / maatschappelijk

- In de huidige situatie zijn veel voorzieningen in verouderde gebouwen gevestigd.

Verkeer

- De N321 vormt een barrière aan de oostzijde van de stad.
- De N324 heeft een uitstraling en profiel die niet past bij de ligging tegen de binnenstad aan, bovendien is het een barrière tussen binnenstad en wijken.
- Parkeerproblemen in / rondom Grave stad.

Bestuurlijk / financieel

- Uit bestuurlijk oogpunt ligt Grave 'ver weg', aan de rand van Brabant.
- Leegstand van historische gebouwen.
- De uitvoering van plannen is in het afgelopen decennium onvoldoende voortvarend opgepakt.
- De financiële positie van de gemeente is zorgelijk.
- De gemeente is klein, waardoor er te weinig slagkracht is.

Kansen

Algemeen

- Sterker benutten van de ligging aan de Maas voor wonen, werken en vrije tijd.
- De kwaliteiten van de historische vestingstad beter benutten en er zorgvuldig mee omgaan.
- Vrijkomende 'grote gebouwen' een nieuwe functie geven.

Wonen

- Kwalitatief goede herinrichting van het Visio-terrein, met meer aandacht voor de structuur van de vestingwerken.
- Behoud van kwaliteit van de bestaande woongebieden.
- Inspelen op de vraag naar zelfbouwoningen en (collectief) particulier opdrachtgeverschap.
- Op tijd inspelen op de veranderende vraag in de bouw: kleinere gezinnen en meer ouderen.

Economie, recreatie en toerisme

- Versterking van het Waterfront van Grave.
- Meer verblijfstoerisme in Grave Stad en (kleinschalig) in het buitengebied.
- Verzilveren van de vergrijzing door positie als zorggemeente verder te versterken.
- Het sterker neerzetten van het uniek ensemble van cultuurhistorie (kloosters en kerkje) in Velp.
- Richten op kleinschaligere economische bedrijvigheid, 'kraamkamer' voor nieuwe bedrijfjes.
- Het beter benutten en bevaarbaar maken van de Raam.
- Ruimte voor nieuwe economische dragers in het buitengebied en in de dorpen.
- Het zorgtoerisme: mensen die van buiten komen en enige tijd in Grave verblijven om te herstellen.

Voorzieningen / maatschappelijk

- Het bestaande plan voor maatschappelijke voorzieningen uitvoeren.

Verkeer

- Herinrichting van de N324, mogelijke verplaatsing van de N321.

Bestuurlijk / financieel

- Bestuurlijke en/of ambtelijke schaalvergroting biedt nieuwe mogelijkheden om serviceverlening aan burgers verder te verbeteren.
- Bouwen aan een sterke regio (externe profilering), o.a. met het Land van Cuijk, maar ook breder.

Bedreigingen

Algemeen

- De aantrekkingskracht van de grotere omliggende kernen (Oss, Uden Veghel, Nijmegen, Eindhoven) groeit, en het lukt Grave niet om zich goed te profileren.

Wonen

- Blijvende focus op traditionele eengezinswoningen terwijl de marktvraag verandert.
- Te weinig flexibiliteit van de bestaande woningvoorraad.
- De onbalans tussen de verschillende leeftijdsgroepen groeit, o.a. doordat de woningen te duur zijn voor jongeren.

Economie, recreatie en toerisme

- Het is onzeker of een aantal grote instituten op de langere termijn in Grave blijft.
- Een personeelstekort in de zorg, terwijl de vraag naar 'handen aan het bed' snel groeit.
- Te strakke regelgeving die de noodzakelijke vernieuwing van het buitengebied onmogelijk maakt.

Voorzieningen / maatschappelijk

- De vitaliteit / leefbaarheid van de kernen staat onder druk.
- Het is lastig om onderwijsvoorzieningen in de kleine kernen te garanderen, gezien het teruglopende aantal kinderen.
- De sociale samenhang in een aantal wijken loopt terug.
- Het wegtrekken van de jeugd vanwege onvoldoende werk- of woonmogelijkheden.

Verkeer

- De bereikbaarheid staat onder druk doordat investeringen in de provinciale wegen niet worden gedaan.

Bestuurlijk / financieel

- Bestuurlijke schaalvergroting leidt tot herindeling en verlies van de eigen identiteit.
- Het serviceniveau voor burgers is moeilijk te handhaven, o.a. vanuit financiële achtergrond.
- Er worden geen knopen doorgemaakt, waardoor er alleen in buurgemeenten wordt ontwikkeld en de "concurrentiepositie" van Grave verslechtert.
- Er zijn beperkte financiële middelen om nieuwe investeringen / projecten te starten.

COLOFON

Gemeente Grave/ Structuurvisie Grave 2025

Opdrachtgever	: Gemeente Grave
Project	: Structuurvisie Grave 2025
Dossier	: BA7601 100 100
Omvang rapport	: 45 pagina's
Auteur	: Bart Muskens en Floris Marcus
Bijdrage	: Wouter van Boekel, Friedemann Römhild, Hugo Woesthuis
Interne controle	: Floris Marcus
Projectleider	: Floris Marcus
Datum	: 28 januari 2014